حصن المسلم

MÜSƏLMANIN QALASI

Qur′an və Peyğəmbərimizin
şəriətində müsəlmanların sığınacağı

DUA VƏ ZIKRLƏR

Toplayan və çıxarışlar verən:
Allah-təalaya möhtac bəndə

www.islamevi.az

Səid ibn Əli ibn Vəhf əl-Qahtani

Bakı — 2002

Ərəb dilindən çevirən: **İlham Talıbov**
Elmi redaktor: **Mahmud Qəhrəmanov**

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin razılığı ilə nəşr edilir.

Səid bin Vəhf əl-Qahtani
«Müsəlmanın qalası» — «Əbilov, Zeynalov və oğulları»,
Bakı, 2002, 141 səh.

Kitab tərcüməçinin vəsaiti hesabına nəşr edilmişdir.

Kitab «İrşad» İslam Araşdırmaları Mərkəzində redaktə edilmişdir.

Redaktor: Ceyhun Məmmədov
Korrektor: Nigar Məmmədova

© İ.Talıbov, 2000

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

MÜQƏDDİMƏ

Həmd Allaha məxsusdur! Ona həmd edir, Ondan kömək diləyir, bağışlanma istəyir, nəfslərimizin şərindən və pis əməllərimizdən Allaha pənah aparırıq. O bəndəni ki, Allah doğru yola yönəltdi, heç kəs azdıra bilməz, Allahın doğru yoldan azdırdığı bəndəni isə heç kəs bu yola qaytara bilməz. Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Onun şəriki yoxdur. Şəhadət verirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir; ona, ailəsinə, əshabələrinə və Qiyamət gününədək xeyirxahlıqda onların ardınca gedənlərə Allahın salavatı və salamı olsun!

Bu mənim «Zikr, dua və Qurandan və Sünnədən istifadə etməklə ovsunla müalicə» adlı kitabımın müxtəsəridir. Həmin kitabın «Zikrlər» hissəsi ilə kifayətlənməyib qalanını ixtisar etdim ki, səfər zamanı özü ilə gəzdirmək asan olsun.

Mən burada zikrlərin (Allahı xatırlama, yad etmə) mətnini qısaltmışam. Hədisləri nəql edən hər hansı əshabənin kim olduğunu bilmək, yaxud daha çox mənbəyə istinad etmək istəyənlər oricinala müraciət etməlidirlər. Gözəl adları və ali sifətləri ilə Qüdrət və Cəlal sahibi olan Allaha yalvarıram ki, bu kitabı Öz kəramətli üzünə layiq etsin, həyatımda və ölümümdən sonra ondan mənə fayda versin. Pak və Müqəddəs Allah belə işlərin sahibidir və buna qadirdir. Peyğəmbərimiz Məhəmmədə, onun ailəsinə, əshabələrinə və Qiyamət gününədək xeyirxahlıqda onların ardınca gedənlərə Allahın salavatı və salamı olsun!

Müəllif
Səfər ayı, hicri 1409-cu il

Zikrin fəziləti

Allah-təala buyurmuşdur:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

1. «Məni xatırlayın ki, Mən də sizi yada salım! Mənə şükr edin, kafir olmayın!» (əl-Bəqərə surəsi, 152).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

2. «Ey iman gətirənlər! Allahı çox zikr edin!» (əl-Əhzab surəsi, 41);

وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا
وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

3. «…Allahı çox xatırlayan kişilər və qadınlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlamışdır» (əl-Əhzab surəsi, 35);

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

4. «Öz qəlbində yalvararaq və qorxaraq, səsini çox ucaltmadan, səhər və axşam Rəbbini xatırla və qafillərdən olma» (əl-Əraf surəsi, 205);

5. Peyğəmbər (s.a.v) buyurmuşdur: «Rəbbini zikr edən ilə, zikr etməyənin fərqi – diri ilə ölünün arasında olan fərqdir».[1]

6. Başqa bir hədisdə Peyğəmbərimiz (s.a.v.) buyurur: «Əməllərin ən yaxşısını, Allahın ən çox bəyəndiyini, dərəcələr içərisində ən yüksəyini, qızıl və gümüş xərcləməkdən, düşmənlərinizi yıxıb siz onların, onlar sizin boyunlarınızı vurmaqdan daha xeyirlisini sizə söyləyimmi?» Əshabələri: «Bəli» – deyə cavab verdilər. Allahın elçisi (s.a.v.): «Bu, Allah-təalanı yada salmaqdır» – deyə buyurdu.[2]

7. Allahın elçisi (s.a.v.) demişdir: «Allah-təala buyurdu: «Bəndəm Məni zikr etdikcə onunlayam, Məni

---

[1] əl-Buxari, izahlı nəşri («Fəth əl-Bari»), 11/208 (birinci rəqəm cildin, ikinci rəqəm isə səhifənin sayını göstərir); Müslim (1/539) bu hədisi belə şəkildə verir: «Allahın yad edildiyi ev Allahın yad edilmədiyi evdən diri ölüdən fərqləndiyi kimi fərqlənir».

[2] ət-Tirmizi, 5/459; İbn Macə, 2/1245. Həmçinin bax: İbn Macə, dəqiqləşdirilmiş nəşri («Səhih Sünən İbn Macə»), 2/316; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri («Səhih Sünən ət-Tirmizi»), 3/139.

bir məclisdə yada salsa, Mən də onu daha gözəl bir məclisdə yada salaram, Mənə bir qarış yaxınlaşsa, Mən də ona bir dirsək yaxınlaşaram; Mənə bir dirsək yaxınlaşsa, Mən də ona bir qulac yaxınlaşaram, bəndəm Mənə tərəf yüyürsə, Mən ona sarı qaçaram».[3]

8. Abdullah bin Busrdan (radıy-Allahu anhu – r.a.a. – Allah ondan razı olsun!) belə rəvayət olunur: «Bir şəxs Allahın elçisinə dedi: «Ey Peyğəmbər, islam ayinləri o qədər çoxdur ki, hamısını yadda saxlaya bilmirəm. Mənə elə bir şey öyrət ki, mən ondan bərk yapışım». Peyğəmbər (s.a.v.) buyurdu: «Qoy dilin Allahı zikr etməkdən qurumasın».[4]

9. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Kim Allahın Kitabından bir hərf oxusa, bu onun üçün yaxşı əməldir, o da 10 savaba bərabərdir. Əlif, Ləm, Mim bir hərf deyildir. Əlif bir, Ləm bir, Mim də bir hərfdir».[5]

10. Uqbə bin Amirdən (r.a.a.) rəvayət olunur: Biz Süffədə (məsciddə fəqir-füqəranın yatması üçün düzəldilmiş yer) ikən Allahın elçisi (s.a.v.) çıxdı və dedi: «Kim hər gün Buthana və ya Aqiqə (Mədinə yaxınlığındakı iki vadinin adı) getməyi və iki sağlam maya dəvə ilə

---

[3] əl-Buxari, 8/171; Müslim, 4/2061. Burada əl-Buxarinin mətni verilir.

[4] ət-Tirmizi, 5/458; İbn Macə, 2/1246. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/139; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/317.

[5] ət-Tirmizi, 5/175. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/9; «Səhih əl-cami əs-səğir» («Kiçik hədis toplusu» dəqiq. nəşri), 5/340.

qayıtmağı istəyir, özü də onları günah işlətməmək və qohum-əqrəbadan heç kimi incitmədən bölüşdürmək şərti ilə?» Biz: «Biz hamımız bunu istəyirik» – dedik. Allahın elçisi (s.a.v.) davam etdi: «Sizdən biriniz səhər tezdən məscidə gedib Allahın kitabından iki ayə oxusa və ya öyrənsə, bu onun üçün iki dəvədən daha xeyirlidir. Üç ayə – üç dəvədən, dörd ayə – dörd dəvədən daha xeyirlidir. Oxunan ya da öyrənilən ayələr daha xeyirlidir».[6]

11. Allahın elçisi (s.a.v.) belə buyurmuşdur: «Bir yerdə əyləşib Allahı zikr etməyəni Allah peşman edər. Yatmazdan əvvəl Allahı zikr etməyən də Allah tərəfindən peşmançılığa düçar olar».[7]

12. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Bir məclisdə oturub Allahı zikr etməyən, öz Peyğəmbərinə salavat deməyən, Allah tərəfindən mütləq peşmanlanar: Allah istəsə ona əzab verər, istəsə onu bağışlar».[8]

13. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Allahı zikr etmədən dağılışan məclis iştirakçıları eşşək leşi qabağından durmuş kimidirlər. Bu onlar üçün peşman olacaqları bir işdir».[9]

---

[6] Müslim, 1/553.
[7] Əbu Davud, 4/264 və s. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/342.
[8] ət-Tirmizi. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/140.
[9] Əbu Davud, 4/264; Əhməd, 2/389. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/176.

1. Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər

1 - ((الْحَمْدُ للهِ الَّذِي أَحْـيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ))

1. «Əlhəmdu li-l-ləhi-l-ləzi əhyənə badə mə əmətənə və ileyhi-n-nuşur» (*Həmd – bizi öldürdükdən sonra dirildən Allaha məxsusdur, və biz Ona qayıdacağıq*).[10]

2- ((لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَـرِيكَ لَـهُ ، لَـهُ الْمُلْكُ وَلَـهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ للهِ، وَلاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ رَبِّ اغْفِرْ لِي))

2. «Lə iləhə illə-l-lah vahdahu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd, va huva alə kulli şeyin qadir, subhanə-l-lah, va-l-həmdu lilləh, va lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər, va lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləhi-l-aliyyi-l-azım, rəbbi-ğfir li» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, təkdir, şəriki yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, hər şeyə qadirdir. Allah nöqsansızdır. Həmd Allaha məxsusdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən üstündür. Qüvvət ancaq Uca və Əzəmətli olan Allaha məxsusdur. Rəbbim, məni bağışla!*).*

[10] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2083.

* – Kim belə deyərsə bağışlanar, dua edərsə, duası qəbul olunar. Əgər qalxıb dəstəmaz alıb, sonra namaz qılarsa, namazı qəbul olunar.[11]

3 - ((الحَمْدُ للهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي ، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي ، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ))

3. «Əl-həmdu li-l-ləhi-l-ləzi afəni fi cəsədi, va raddə aleyyə ruhi, va əzinə li bizikrihi» (*Həmd – mənim vücuduma sağlamlıq verən, ruhumu geri qaytaran və mənə zikretmə fürsəti verən Allaha məxsusdur*).[12]

-4 إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ
اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا ətni
ver
تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ
أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا
وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾ لَا
يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾ لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ

وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

4. «İnnə fi xalqi-s-səməvati va-l-ardı va-xtiləfi-l-leyli va-n-nəhəri lə əyətin li uli-l-əlbəb. Əl-ləzinə yəzkurunə-l-lahə qıyəmən va quudən va alə cunubihim va yətəfəkkərunə fi xalqi-s-səməvati va-l-ardı rabbənə mə xaləqtə həzə batılən subhanəkə fəqına əzəbə-n-nər. Rabbənə innəkə mən tudxili-n-nəra fəqad əxzəytəhu, va mə lizzaliminə min ənsar. Rabbənə innənə səminə munədiyən yunədi li-l-iməni ən əminu birabbikum fə əmənə rabbənə fə-ğfir lənə zunubənə va kəffir annə seyyiətinə va təvaffənə məa-l-əbrar. Rabbənə va ətinə mə vaadtənə alə rusulikə va lə tuxzinə yaumə-l-qıyəməti innəkə lə tuxlifu-l-miad. Fəstəcəbə ləhum rabbuhum ənni lə udıu amələ amilin minkum min zəkərin au unsə badukum min bad fə-l-ləzinə hacəru va uxrıcu min diyərihim va uzu fi səbili va qatəlu va qutilu ləukəffirannə anhum seyyiətihim va ləudxılənnəhum cənnətin təcri min təhtihə-l-ənhəru səvabən min indi-l-ləhi va-l-lahu indəhu husnu-s-savab. Lə yağurrannəkə təqallubu-l-ləzinə kəfəru fi-l-biləd. Mətəun qalilun summə məvahum cəhənnəm va bisə-l-mihəd. Ləkini-l-ləzinə-t-taqau rabbəhum ləhum cənnətun təcri min təhtihə-l-ənhəru xalidinə fihə nuzulən min indi-l-ləhi va mə ində-l-lahi xeyrun li-l-əbrar. Va innə min əhli-l-kitəbi ləmən yuminu bi-l-ləhi va mə unzilə ileykum va mə unzilə

ileyhim xaşiinə li-l-ləhi lə yəştərunə bi əyəti-l-ləhi səmənən qalilən uləikə ləhum əcruhum ində rabbihim innə-l-lahə səriu-l-hisəb. Yə əyyuhə-l-ləzinə əmənu-sbiru va sabiru va rabitu vat-təqu-l-lahə ləalləkum tuflihun» («Ali-İmran» surəsi, 190-200-cü ayələr).[13]

2. Paltar geyinərkən edilən dua

5- ((الْحَمْدُ للهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلاَ قُوَّةٍ))

5. «Əl-həmdu li-l-ləhi-l-ləzi kəsəni həzə (saubə) va razəqanihi min ğeyri haulin minni va lə quvvatin…» (*Məndən heç bir güc və qüvvət olmadan mənə bunu (paltarı) geyindirən və bu ruzini verən Allaha həmd olsun!*).[14]

3. Təzə paltar geyinərkən edilən dua

6- ((اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ))

[13] əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/235; Müslim, 1/530.
[14] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: «İrva əl-ğəlil», 7/47.

6. «Allahummə ləkə-l-həmdu əntə kəsautənihi, əsəlukə min xeyrihi va xeyri mə sunia ləhu, va əuzu bikə min şərrihi va şərri mə sunia ləhu» (*Allahım! Həmd Sənə məxsusdur! Bunu mənə Sən geyindirdin. Səndən bunun xeyrini, düzəldilən şeyin xeyrini istəyirəm. Allahım, bunun şərindən, düzəldilən şeyin şərindən Sənə sığınıram*).[15]

4. Yeni paltar geyən kimsə üçün edilən dua

7- ((تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللهُ تَعَالَى))

7. «Tubli va yuxlifu-l-lahu təala» (*O gün olsun paltarın köhnəlsin, Allah-təala yenisini versin*).[16]

8- ((اِلْبِسْ جَدِيدًا ، وَعِشْ حَمِيدًا ، وَمُتْ شَهِيدًا))

8. «İlbis cədidən, va iş həmidən, va mut şəhidən» (*Təzə paltar geyinəsən, həmd edərək yaşayasan, şəhid olub dünyanı tərk edəsən*).[17]

---

[15] Əbu Davud, ət-Tirmizi və əl-Bəğvi. Bax: əl-Əlbani. «Müxtəsər şəmail ət-Tirmizi», səh. 47.

[16] Əbu Davud, 4/41.

[17] İbn Macə, 2/1178; əl-Bəğvi, 12/41; həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/275.

5. Paltarı soyunarkən nə deyilir

9- ((بِسْمِ اللهِ))

9. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*).[18]

6. Ayaqyoluna girməzdən qabaq edilən dua

10- (([بِسْمِ الله] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ))

10. «[Bismi-l-ləh] Allahummə inni əuzu bikə minə-l-xubsi va-l-xabəisi» ([Allahın adı ilə!] *Allahım, pislikdən və murdarlıqdan Sənə sığınıram!*).[19]

7. Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua

11- ((غُفْرَانَكَ))

11. «Ğufranəkə» (*Allahım, məni bağışla*).[20]

---

[18] ət-Tirmizi, 2/505 və başqaları; bax: «İrva əl-ğəlil», №49 və «Səhih əl-cami», 3/203.

[19] əl-Buxari, 1/45 və Müslim, 1/283. Başlanğıcdakı «Allahın adı ilə» ifadəsini Səid ibn Mənsur səhih hesab edərək əlavə etmişdir. Bax: «Fəth əl-Bari», 1/244.

8. Dəstəmazdan qabaq edilən zikr

12- ((بِسْمِ اللهِ))

12. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*).[21]

9. Dəstəmazdan sonra edilən zikr

13- ((أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ))

13. «Əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasuluhu» (*Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriksizdir. Və şəhadət verirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir*).[22]

14- ((اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ))

---

[20] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Ən-Nəsai bu hədisi «Əməl əl-yövm və əl-leylə» («Bir gecə-gündüz ərzində edilən əməllər») əsərində vermişdir. Bax: «Zad əl-məad», 2/387.

[21] Əbu Davud, İbn Macə, Əhməd. Bax: «İrva əl-ğəlil», 1/22.

[22] Müslim, 1/209.

14. «Allahummə-calni minə-t-təvvabin vacalni minə-l-mutatahhirin» (*Allahım! Məni tövbə edənlərdən və təmizlənənlərdən et*).[23]

15- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ))

«Subhanəkə-l-lahummə va bihəmdik, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əstəğfirukə va ətubu ileyk» (*Ey nöqsansız və pak olan Allahım, Sənə həmd olsun! Şəhadət verirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səndən bağışlanmağımı diləyir və Sənə tövbə edirəm*).[24]

10. Evdən çıxarkən edilən zikr

16- ((بِسْمِ اللهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ ، وَلاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ))

16. «Bismi-l-ləh, təvakkəltu alə-l-lah, va lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Allahın adı ilə, Allaha arxalanırıq. Güc və qüvvət Uca Allaha məxsusdur*).[25]

---

[23] ət-Tirmizi, 1/78; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/18.

[24] ən-Nəsai, «Əməl əl-yövm və əl-leylə», səh. 173; həmç. bax: «İrva əl-ğəlil», 1/135 və 2/94.

[25] Əbu Davud, 4/325; ət-Tirmizi, 5/490; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/151.

17- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ))

17. «Allahummə inni əuzu bikə ən ədillə, au udall, au əzillə, au uzəll, au azlım, au uzlam, au əchəl, au yuchəl aleyyə» (*Allahım, Sənin yolundan azmaqdan, azdırılmaqdan, insanlar qarşısında alçalmaqdan və alçaldılmaqdan, zülm etməkdən, zülm edilməkdən, başqasına qarşı cahillik etməkdən və mənə qarşı cahillik edilməsindən Sənə sığınıram*).[26]

11. Evə girərkən edilən zikr

18- ((بِسْمِ اللهِ وَلَجْنَا، وَبِسْمِ اللهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا اللهم إنا نَسْألك خير المؤلج وخير المخرج))

18. «Bismi-l-ləhi valəcnə, va bismi-l-lləhi xaracnə, va alə rabbinə təvakkəlnə. Allahummə innə nəs'əlukə xayra-l-mauləci va xayra-l-məxrəci» (*Allahın adı ilə qayıdırıq və Allahın adı ilə çıxırıq və Rəbbimizə arxalanırıq. Allahım! Səndən qayıtmağımızın və çıxmağımızın xeyirli olmasını diləyirik.*). Sonra isə ev adamlarına salam verin.*

[26] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/152; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/336.

* – Bir nəfər evinə girərkən və yemək yeyərkən Allahı zikr etdikdə şeytan deyər: «Sizdə nə gecələməyə yer var, nə axşam yeməyə».[27]

12. Məscidə gedərkən edilən dua

19- ((اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، فِي سَمْعِي نُورًا، فِي بَصَرِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ خَلْفِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْطِنِي نُورًا وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُوراً، وَفِي لَحْمِي نُوراً، وَفِي دَمِي نُوراً، وَفِي شَعْرِي نُوراً، وَفِي بَشَرِي نُوراً))

19. «Allahummə-c'al fi qalbi nuran, va fi lisəni nuran, va fi səmi nuran, va fi basarı nuran, va min fauqi nuran, va min təhti nuran, va an yəmini nuran va an şiməli nuran, va min əməmi nuran, va min xəlfi nuran, va-cal fi nəfsi nuran, va azım li nuran, va azzım li nuran, va-c'əl li nuran, va-calni nuran, Allahummə ə'tıni nuran, va-cal fi asabi nuran, va fi ləhmi nuran, va fi dəmi nuran, va fi şə'ri nuran, va fi bəşəri nuran» (*Allahım! Qəlbimi və dilimi, qulağımı və gözümü nurlu et, üstümü və altımı, sağımı və solumu, önümü və arxamı nurlu et, nəfsimi də nurlu et. Mənə böyük və uca nur ver, mənim üçün nur et, və məni də nurlu et.*

[27] Əbu Davud, 4/325. Səhih hədisdir.

Allahım! Mənə, əzələlərimə, cəsədimə, qanıma, saçlarıma və vücuduma nur ver).[28]

[((اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُوراً فِي قَبْرِي.. وَنُوراً فِي عِظَامِي))]

[«Allahummə-cal li nuran fi qabri… va nuran fi ızami» (*Allahım! Qəbrimi, sümüklərimi də nurlu et*)]

[((وَزِدْنِي نُوراً ، وَزِدْنِي نُوراً ، وَزِدْنِي نُوراً))]

[«Va zıdni nuran, va zıdni nuran, va zıdni nuran» (*Nurumu artır, nurumu artır, nurumu artır*)]

[((وَهَبْ لِي نُوراً عَلَى نُورٍ))]

«Va həb li nuran alə nurin» (*Mənə nur üstə nur bəxş et*)

13. Məscidə girərkən edilən dua

20- ((أَعُوذُ بِاللهِ الْعَظِيمِ ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [بِسْمِ اللهِ ، وَالصَّلاَةُ] [وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِ اللهِ] اللَّهُمَّ افْتَحْ لي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ))

---

[28] Müslim, 1/530, buradakı mətn onundur; əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/116. Əl-Buxarinin variantında faydalı əlavələr var, həmin əlavələrə nəzər sal.

20. «Əuzu bi-l-ləhi-l-azım, va bivachihi-l-kərim, va sultanihi-l-qadim minə-ş-şeytani-r-racim [Bismi-l-ləh, va-s-salətu] [va-s-sələmu alə rasuli-l-ləh] Allahummə-ftəh li əbvabə rahmətikə» (*Lənətlənmiş şeytandan Uca Allaha, Onun kəramətli üzünə və Əzəli hökmdarlığına sığınıram*[29] *[Allahın adı ilə, salavat*[30]*] [və salam Allahın Rəsuluna olsun*[31]*] Allahım! Mənə rəhmətinin qapılarını aç*).[32]

14. Məsciddən çıxarkən edilən dua

21- ((بِسْمِ اللهِ ، وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِ اللهِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ ، اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ))

21. «Bismi-l-ləh, va-s-salətu va-s-sələmu alə rasuli-l-ləhi, Allahummə inni əsəlukə min fadlıkə, Allahummə

[29] Əbu Davud; həmç. bax: «Səhih əl-cami», №4591.

[30] İbn əs-Sünni, №88. Əl-Əlbani bu əlavənin isnadını yaxşı hesab etmişdir.

[31] Əbu Davud, 1/126; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 1/528.

[32] Müslim, 1/494; İbn Macənin hədis toplusunda isə Fatimənin (Allah ondan razı olsun!) dilindən rəvayət olunan hədisdə belə deyilir: «İlahi! Günahlarımı bağışla, Öz mərhəmət qapılarını üzümə aç!». Əl-Əlbani bu hədisi dəlilləri olduğu üçün səhih hədis hesab etmişdir. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/128-129.

əsımni minə-ş-şeytani-r-racim» (*Allahın adı ilə, xeyir dua və salam Allahın elçisinə! Allahım! Sənin fəzilətini istəyirəm. Allahım, məni lənətlənmiş şeytandan qoru*).[33]

15. Azan zikrləri

22. Müəzzinin dedikləri təkrarlanır, yalnız:

((حَيَّ علىَ الصَّلاةِ))

«Hayyə alə-s-salət» (*Namaza tələsin*) və

((حَيَّ على الفلاح))

«Hayyə alə-l-fələh» (*Xilas olmaq və nicat tapmaq üçün tələsin*) dedikdə

((لاَ حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إلاَّ باللهِ))

«Lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*) demək lazımdır.[34]

---

[33] Bundan əvvəlki dörd mənbəyə bax. «İlahi! Məni məlun şeytandan qoru!» əlavəsi İbn Macənindir. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/129.

[34] əl-Buxari, 1/152; Müslim, 1/288.

23. Müəzzin şəhadəti oxuduqdan sonra demək lazımdır[35]:

((وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ ρ رَسُولاً، وَبِالإِسْلاَمِ دِينًا))

«Va ənə əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasuluhu, radıtu bi-l-ləhi rabbən, va bimuhamməmədin rasulən, va bi-l-isləmi dinən» (*Mən də şəhadət edirəm ki, Allahan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriksizdir. Məhəmməd onun qulu və elçisidir. Rəbb olaraq Allahı, elçi olaraq Məhəmmədi və din olaraq İslamı qəbul etdim*).[36]

24. Müəzzin azan sözlərini bitirdikdən sonra Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deyilməlidir.[37]

25- ((اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ، وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ [إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ]))

---

[35] İbn Xüzeymə, 1/220.

[36] Müslim, 1/290.

[37] Müslim, 1/288.

25. «Allahummə rabbə həzihi-d-dəvəti-t-təmmə, va-s-saləti-l-qaimə əti Muhəmmədən əl-vasılətə va-l-fadılətə, vabashu məqamən məhmudan əlləzi vaadtəhu» (*Ey bu kamil dəvətin və qılınacaq namazın Rəbbi olan Allahım! Məhəmmədə vəsilə dərəcəsinə və fəzilətini bəxş et, və onu vəd etdiyin tərifəlayiq məqama yüksəlt [Şübhəsiz ki, Sən vədini dəyişmirsən]).*[38]

26. «Azan və iqamə arasında özü üçün dua edir, çünki bu zaman edilən dua rədd edilməz».[39]

16. Təkbirdən sonra istiftah duası (namazı açan dua)

27- ((اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ))

27. «Allahummə bəid beyni va beynə xatayəyə kəmə bəadtə beynə-l-məşriqi va-l-məğribi, Allahummə

---

[38] əl-Buxari, 1/152. Mötərizədəki sözlər əl-Beyhəqqinin çox yaxşı isnadlı əlavəsidir, 1/410. Bax: Şeyx Əbdüləziz ibn Baz. «Tühfət əl-əxyar», səh. 38.

[39] ət-Tirmizi, Əbu Davud və Əhməd. Bax: «İrva əl-ğəlil», 1/262.

nəqqini min xatayəyə kəmə yunəqqa-s-saubu-l-abyədu minə-d-dənəsi, Allahummə-ğsilni min xatayəyə bi-s-səlci va-l-məi va-l-bəradi» (*Allahım! Gün doğanla gün batanı uzaqlaşdırdığın kimi məni də günahlarımdan (xatalarımdan) uzaqlaşdır. Allahım! Məni günahlarımdan təmizlə, necə ki ağ paltar kirdən təmizlənir. Allahım! Məni qarla, su ilə, dolu ilə günahlarımdan qüsl et*).[40]

28- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ، وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ))

28. «Subhanəkə-l-lahummə va bihəmdik, va təbərakə ismuk, va təalə cədduk, va lə iləhə ğeyruk» (*Nöqsansız və Həmd sahibi olan Allahım! Adın mübarək, və əzəmətin ucadır, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[41]

29- ((وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، إِنَّ صَلاَتِي ، وَنُسُكِي ، وَمَحْيَايَ ، وَمَمَاتِي للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، لاَ شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا ، إِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ ، وَاهْدِنِي لأَحْسَنِ الأَخْلاَقِ ، لاَ يَهْدِي لأَحْسَنِهَا إِلاَّ أَنْتَ ، وَاصْرِفْ

---

[40] əl-Buxari, 1/181; Müslim, 1/419.

[41] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/77; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/135.

عَنيِّ سَيِّئَهَا ، لاَ يَصْرِفُ عَنيِّ سَيِّئَهَا إِلاَّ أَنْتَ . لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ ،
وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ ، تَبَارَكْتَ
وَتَعَالَيْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ))

29. «Vaccəhtu vachiyə lilləzi fətara-s-səməvati va-l-ardı hənifən va mə ənə minə-l-muşrikin, innə saləti, va nusuki, va məhyəyə, va məməti lilləhi rabbi-l-aləmin, lə şərikə ləhu va bizəlikə umirtu va ənə minə-l-muslimin. Allahummə əntə-l-məliku lə iləhə illə ənt, əntə rabbi va ənə abdukə, zaləmtu nəfsi va'taraftu bizənbi, fəğfir li zunubi cəmian, innəhu lə yağfiru-z-zunubə illə ənt, vahdini li əhsəni-l-əxləqi, lə yəhdi liəhsənihə illə ənt, vasrıf anni seyyiəhə, lə yasrıfu anni seyyiəhə illə ənt. Ləbbeykə va sədeyk, va-l-xeyru kulluhu biyədeykə, va-ş-şərru leysə ileyk, ənə bikə va ileykə, təbəraktə va tealeyt, astağfirukə va ətubu ileyk» (*Üzümü səmaların və yerin Yaradanına çevirdim. Hənifəm və Ona şərik qoşanlardan deyiləm. Namazım, ibadətim, həyatım, ölümüm, aləmlərin Rəbbi olan Allah üçündür. Onun şəriki yoxdur. Bunlar mənə əmr olundu və mən müsəlmanlardanam. Allahım! Malik, Hökmdar Sənsən, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Sən Rəbbimsən, mən Sənin qulunam. Nəfsimə zülm etdim. Günahımı etiraf etdim. Bütün günahlarımı bağışla. Şübhəsiz ki, günahları bağışlayan ancaq Sənsən. Məni əxlaqın ən gözəli ilə hidayətləndir, Səndən başqa heç kəs hidayətləndirməz. Pis əxlaqdan məni uzaqlaşdır, çünki*

təkcə Sən uzaqlaşdıransan. Budur, Sənin qarşındayam. Xeyir təkcə Sənin əlindədir. Və şər Səndən deyil. Məni Sən yaratdın və Sənin hüzuruna qayıdacağam. Mübarək və Ucasan. Səndən günahlarımın bağışlanmasını diləyir və Sənə tövbə edirəm).[42]

30- ((اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ ، وَمِيكَائِيلَ ، وَإِسْرَافِيلَ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ، اهْدِنِي لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ ، إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ))

30. «Allahummə rabbə cibrailə, va mikəilə, va israfilə fatıra-s-səməvati va-l-ardı alimə-l-ğeybi va-ş-şəhadəti, əntə təhkumu beynə ibədikə fimə kənu fihi yəxtəlifun. İhdini limə-xtulifə fihi minə-l-haqqi bi iznikə innəkə təhdi mən təşəu ilə sıratın mustəqim» (*Cəbrayılın, Mikayılın, İsrafilin Rəbbi! Səmaların və Yerin Yaradanı, qeybi və aşkarı bilən Allahım! Qullarının arasında düşən ixtilafda ədalətli hökmü verən Sənsən. İxtilafa düşsəm, məni haqqa yönəlt. Sən bəndələrindən kimi istəsən, doğru yola yönəldirsən*).[43]

31- ((اللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ للهِ كَثِيرًا، وَالْحَمْدُ للهِ كَثِيرًا، وَالْحَمْدُ للهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللهِ بُكْرَةً

[42] Müslim, 1/534.

[43] Müslim, 1/534.

وَأَصِيلاً، وَسُبْحَانَ اللهِ بُكْرَةً وَأَصِيلاً، وَسُبْحَانَ اللهِ بُكْرَةً وَأَصِيلاً.
أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ وَنَفْثِهِ وَهَمْزِهِ، أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ
الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ وَنَفْثِهِ وَهَمْزِهِ، أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ
وَنَفْثِهِ وَهَمْزِهِ))

31. «Allahu əkbəru kəbiran, Allahu əkbəru kəbiran, Allahu əkbəru kəbiran, va-l-həmdu lilləhi kəsiran, va-l-həmdu lilləhi kəsiran, va-l-həmdu lilləhi kəsiran, va subhanə-l-lahi bukratən və asılən. Əuzu bi-l-ləhi minə-ş-şeytan: min nəfxihi, va nəfsihi, va həmzihi» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allahın həmdi hədsizdir, çoxdur, Allahın həmdi hədsizdir, çoxdur, Allahın həmdi hədsizdir, çoxdur, səhərlər və axşamlar Allahı təsbih edirik, səhərlər və axşamlar Allahı təsbih edirik, səhərlər və axşamlar Allahı təsbih edirik. Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram, Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram, Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram*).[44]

---

[44] Əbu Davud, 1/203; İbn Macə, 1/265; Əhməd, 4/85. Buna oxşar duanı, barəsində bir hekayətlə birlikdə, Müslim də İbn Ömərin dilindən rəvayət etmişdir, 1/420.

32- ((اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ] [وَلَكَ الْحَمْدُ] [أَنْتَ الْحَقُّ ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ ، وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ ، وَمُحَمَّدٌ ρ حَقٌّ ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ] [اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ] [أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ] [أَنْتَ إِلَهِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ]))

32. «Allahummə ləkə-l-həmdu əntə nuru-s-səməvati va-l-ard va mən fihinnə, va ləkə-l-həmdu əntə qayyimu-s-səməvati va-l-ard va mə fihinnə, [va ləkə-l-həmdu əntə rabbu-s-səməvati va-l-ardı va mən fihinnə] [va ləkə-l-həmdu ləkə mulku-s-səməvati va-l-ard va mən fihinnə] [va ləkə-l-həmdu əntə məliku-s-səməvati va-l-ardı] [va ləkə-l-həmdu] [əntə-l-haqq, va vadukə-l-haqq, va qaulukə-l-haqq, liqaukə-l-haqq, va-l-cənnətu haqq, va-n-nəru haqq, va-n-nəbiyyunə haqq, va Muhamməd (s.a.v.) haqq, va-s-səatu haqq] [Allahummə ləkə əsləmtu, va aleykə təvakkəltu, va bikə-əməntu, va ileykə ənəbtu, va bikə xasamtu, va ileykə hakəmtu, fəğfir li mə qaddəmtu, va mə əxxərtu, va mə əsartu, va mə ələntu] [əntə-l-muqaddimu, va əntə-l-muəxxiru lə iləhə illə ənt] [əntə iləhi lə iləhə illə ənt]» (*Allahım! Həmd Sənə məxsusdur. Sən*

səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin Nurusan. Həmd Sənə məxsusdur. Sən səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin Nəzarətçisisən. [Həmd Sənə məxsusdur, Sən səmaların, yerin və onların arasından olan hər şeyin Rəbbisən] [Həmd Sənə məxsusdur. Səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin ixtiyar Sahibisən] [Həmd Sənə məxsusdur. Sən səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin hökmdarısan] [Həmd Sənə məxsusdur] [Sən haqsan, vədin də haqdır. Bütün dediklərin haqdır, və Sənə dönüş haqdır, Cənnət də, Cəhənnəm də haqdır, peyğəmbərlərin də haqdır, Məhəmməd (s.a.v.) haqdır və Qiyamət də haqdır] [Allahım! Sənə özümü təslim etdim; Sənə arxalandım, Sənə iman gətirdim, günah işlətdiyim üçün Sənin qarşında peşmanam, insanlarla Sənin adını tutub mübahisə edirəm, Sənin hökmünə güvənirəm. Əvvəlki və sonrakı gizli və aşkar günahlarımı bağışla] [Hadisələri əvvələ və axıra çəkmək haqqı Sənindir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur] [Sən mənim Haqq Məbudumsan. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur]).[45] *

* – Peyğəmbərimiz (s.a.v) bu duanı gecə qalxdıqda təhəccüd namazında oxuyardı.

17. Rükuda edilən dualar

[45] əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/3, 11/116, 13/371, 13/423, 13/465; Müslim, buna oxşar duanı ixtisarla verir. (1/532)

33- ((سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ))

33. 3 dəfə: «Subhanə rabbiyə-l-azım» (*Əzəmət sahibi olan Rəbbim, nöqsansız və pakdır*).[46]

34- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي))

34. «Subhanəkə-l-lahummə rabbənə və bihəmdikə Allahummə-ğfirli» (*Rəbbimiz olan Allahım! Həmd Sənə məxsusdur və Səni təsbih edirik! Allahım, bağışla məni*).[47]

35- ((سُبُّوحٌ ، قُدُّوسٌ ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ))

35. «Subbuh, quddus, rabbu-l-mələikəti va-r-ruh» (*Çox təsbih olunan və Müqəddəs olan, mələklərin və ruhun Rəbbi!*).[48]

36- ((اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي، وَبَصَرِي، وَمُخِّي، وَعَظْمِي، وَعَصَبِي، وَمَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِي))

---

[46] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/83.

[47] əl-Buxari, 1/199; Müslim, 1/350.

[48] Müslim, 1/353.

36. «Allahummə ləkə rakatu, va bikə əməntu, va ləkə əsləmtu, xaşəa ləkə səmi, va bəsari, va muxxi, va azmi va asabi, va məstəqallə bihi qadəmi» (*Allahım Sənə diz çökdüm, Sənə iman gətirdim və Sənə təslim oldum. Qulağım, gözüm, beynim, sümüklərim, əzələlərim və ayaqlarımın üstündə qərar tutan hər şey Sənə tabe oldu*).[49]

37- ((سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ))

37. «Subhanə zi-l-cəbəruti, va-l-mələkuti, va-l-kibriyəi, va-l-azəməti» (*Qüdrət, hökmranlıq, böyüklük və əzəmət Sahibi olan Allahım, nöqsansız və pakdır*).[50]

18. Rükudan qalxarkən edilən dua

38- ((سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ))

38. «Səmia-l-lahu limən həmidəh» (*Allah Ona həmd edəni eşidir*).[51]

39- ((رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ))

[49] Müslim, 1/534, Əbu Davud, ən-Nəsai və ət-Tirmizi.
[50] Əbu Davud, 1/230, ən-Nəsai və Əhməd; isnadı yaxşıdır.
[51] əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/282.

39. «Rabbənə va ləkə-l-həmd, həmdən kəsiran tayyibən mubərakən fihi» (*Rəbbimiz! Həmd Sənə məxsusdur; saysız-hesabsız, gözəl, mübarək həmd*).[52]

40- ((... مِلْءَ السَّمَوَاتِ وَمِلْءَ ٱلأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ . أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ . اللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ))

40. «...milə-s-səməvati va milə-l-ardı va mə beynəhumə, va milə mə şitə min şeyin bad. Əhlə-s-sənəi va-l-məcdi, əhaqqu mə qalə-l-abdu, va kullunə ləkə abd. Allahummə lə mənia limə ətaytə, va lə mutıyə limə mənətə va lə yənfəu zə-l-cəddi minkə-l-cədd» (*Sənə yer ilə səmalar arasını əhatə edən və istədiyin qədər həmdu-sənalar olsun. Sənin qulunun dediyi haqdır. Biz hamımız Sənin qulunuq. Allahım! Sənin verdiyinə mane olacaq heç bir şey yoxdur. Sənin mane olduğun şeyi heç kəs verə bilməz. Ey əzəmət Sahibi! Sən fayda verməsən, heç kəs fayda verə bilməz*).[53]

19. Səcdədə edilən dua

[52] əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/284.

[53] Müslim, 1/346.

41- ((سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى))

41. 3 dəfə: «Subhanə rabbiyə-l-alə» (*Ən Uca Rəbbim nöqsansız va pakdır*).[54]

42- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي))

42. «Subhanəkə-l-lahummə rabbənə va bihəmdikə. Allahummə-ğfirli» (*Rəbbimiz olan Allahım! Həmd Sənə məxsusdur və Səni təsbih edirik! Allahım, bağışla məni*).[55]

43- ((سُبُّوحٌ ، قُدُّوسٌ ، رَبُّ المَلائِكَةِ وَالرُّوحِ))

43. «Subbuh, quddus, rabbu-l-mələikəti va-r-ruh» (*Çox təsbih olunan və Müqəddəs olan, mələklərin və ruhun Rəbbi!*).[56]

44- ((اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ))

---

[54] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/83.

[55] əl-Buxari, 1/99; Müslim, 1/350.

[56] Müslim, 1/353.

44. «Allahummə ləkə səcədtu və bikə əməntu, və ləkə əsləmtu, səcədə vachiyə lilləzi xaləqahu, va savvarahu, va şəqqa səmahu va basarahu, təbərakə-l-llahu əhsənu-l-xaliqin» (*Àëëàhûì Ñəíə ñəcəə åòəèì, Ñəíə èìàí gəòèðəèì âə Ñəíə òəñëèì îëəóì. Sifətimi xəlq Edənə, ona quruluş Verənə və əlavə olaraq, göç âə ãóëàq Âåðəíə üçüì ñəcəə åòəè. Áüòüí ìəõëóãëàðûí gözəl Õàëèãè ìüáàðəê Àëëàhəûð*).[57]

45- ((سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ))

45. «Subhanə zi-l-cəbəruti, va-l-mələkuti, va-l-kibriyəi, va-l-azaməti» (*Qüdrət, hökmranlıq, böyüklük və əzəmət Sahibi olan Allahım pak və nöqsansızdır*).[58]

46- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ ، دِقَّهُ وَجِلَّهُ ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ ، وَعَلاَنِيَتَهُ وَسِرَّهُ))

46. «Allahummə-ğfirli zənbi kulləhu, diqqahu va cilləhu, va avvaləhu va əxirahu va aləniyətəhu va sirrahu» (*Allahım! Günahlarımın hamısını – kiçiyini və böyüyünü, ilkini və sonuncunu, gizlini və aşkarını bağışla*).[59]

---

[57] Müslim, 1/534, və başqaları.
[58] Əbu Davud, 1/230, ən-Nəsai və Əhməd; isnadı yaxşıdır.
[59] Müslim, 1/350.

47- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لاَ أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ))

47. «Allahummə inni əuzu birıdakə min səxatıkə va bimuafətikə min uqubətikə və əuzu bikə minkə, lə uhsı sənəən aleykə əntə kəmə əsneytə alə nəfsikə» (*Allahım! Məndən razı qalmaq üçün Sənin qəzəbindən, bağışlanmaq üçün Sənin cəzandan və Səndən Sənə sığınıram, Sənə olan həmd-sənaların sonu yoxdur, Sən özünü həmd-səna edən kimisən*).[60]

20. İki səcdə arasında oturarkən edilən dualardan

48- ((رَبِّ اغْفِرْ لِي ، رَبِّ اغْفِرْ لِي))

48. «Rabbi-ğfirli, rabbi-ğfirli» (*Rəbbim, məni bağışla! Rəbbim, məni bağışla!*).[61]

49 - ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَاجْبُرْنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي، وَارْفَعْنِي))

[60] Müslim, 1/352.

[61] Əbu Davud, 1/231; bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/148.

49. «Allahummə-ğfirli, varhamni, vahdini, vacburni, va afini, varzuqni, varfani» (*Allahım! Məni bağışla və mənə qarşı mərhəmətli ol, məni doğru yola yönəlt, əyri-əskiyimi düzəlt, mənə sağlamlıq, ruzi ver və məni ucalt*).[62]

21. Quranı oxuyaraq səcdə işarəsini gördükdə səcdə etmək və bu duaları demək lazımdır

50- ((سَجَدَ وَجْهِيَ لِلَّذِي خَلَقَهُ ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ { فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ }))

50. «Səcədə vachiyə lilləzi xaləqahu, va şəqqa səməhu va bəsarahu bihaulihi va quvvatihi {fətəbərakə-l-llahu əhsənu-l-xaliqin}» *(Sifətimi xəlq Edənə, ona qurluş Verənə və əlavə olaraq, göç âə ãóëàq Verənə, güc âə ãüââəò Ñàhèáè îëàí Àëëàhà üzüm ñəcəə åòəè. {Áüòüí ìəõëóãëàðûí gözəl Õàëèãè ìüáàðəê Àëëàhəûð}).*[63]

51- ((اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا ، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وِزْرًا ، وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ ذُخْرًا ، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ))

---

[62] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/90; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/148.

[63] ət-Tirmizi, 2/474; Əhməd, 6/30; əl-Hakim. Əl-Hakim bunu səhih hədis hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. (1/220, əlavə də onundur).

51. «Allahummə-ktub li bihə indəkə əcran, vada anni bihə vizran, vacalhə li indəkə zuxran, va təqabbəlhə minni kəmə təqabbəltəhə min abdikə Dəvud» (*Allahım! Mənim üçün əcr yaz və bir günahımı sil, onu mənim üçün Öz yanında toplayıb saxla və qulun Davuddan qəbul etdiyin kimi onu məndən də qəbul et*).[64]

22. Təşəhhüd duası

52- ((التَّحِيَّاتُ للهِ ، وَالصَّلَوَاتُ ، وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلاَمُ عَلَيْكَ أَيُّهَا
النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ .
أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ))

52. «Ət-təhiyyətu lilləhi, va-s-salavatu, va-t-tayyibətu, əs-sələmu aleykə əyyuhə-n-nəbiyyu va rahmətu-l-lahi va bərəkətuhu, əs-sələmu aleynə va alə ibədi-l-ləhi-s-salihin. Əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah va əşhədu ənnə Muhammədən abduhu va rasuluhu» (*Allaha həmd-sənalar, xeyir-dualar olsun. Bütün yaxşı işlər də Allah uğrunda edilir. Peyğəmbərə salam olsun. Allahın mərhəməti və bərəkəti ona yetişsin. Bizə və Allahın əməli-saleh bəndələrinə salam olsun. Mən şəhadət edirəm ki,*

[64] ət-Tirmizi, 2/473; əl-Hakim. Əl-Hakim bunu səhih hədis hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. (1/219).

Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Və şəhadət edirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir).[65]

23. Təşəhhüddən sonra Məhəmməd peyğəmbərə (s.a.v.) edilən salavat

53- ((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيْدٌ مَجِيْدٌ))

53. «Allahummə salli alə Muhəmmədin va alə əli Muhamməd, kəmə salleytə alə İbrahim va alə əli İbrahim, innəkə həmidun məcid, Allahummə bərik alə Muhəmmədin va alə əli Muhamməd, kəmə bərəktə alə İbrahim va alə əli İbrahim, innəkə həmidun məcid» (*Allahım! İbrahimə və onun ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun ailəsinə də xeyir-dua ver, Sən, həqiqətən həmd-sənalara layiq və şan-şövkətlisən. İbrahimə və onun ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun ailəsinə də bərəkət ver. Sən, həqiqətən, həmd-sənalara layiq və şan-şövkətlisən*).[66]

[65] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/13; Müslim, 1/301.
[66] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/408.

54- ((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ))

54. «Allahummə salli alə Muhamməbdin va alə əzvacihi va zurriyyətihi, kəmə salleytə alə əli İbrahim. Va bərik alə Muhamməbdin va alə əzvacihi va zurriyyətihi, kəmə bəraktə alə əli İbrahim. İnnəkə həmidun məcid» (*Allahım! İbrahimin ailəsinə xeyir-dua etdiyin kimi, Məhəmmədə və onun xanımlarına və övladlarına xeyir-dua et. İbrahim ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun xanımlarına və övladlarına da bərəkət ver. Şübhəsiz ki, Sən çox həmd-səna edilən, şan və şərəf Sahibisən*).[67]

24. Axırıncı təşəhhüddən sonra və salamdan qabaq edilən dualar

55 - ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ))

55. «Allahummə inni əuzu bikə min azəbi-l-qabri, va min azəbi cəhənnəm, va min fitnəti-l-məhyə va-l-

[67] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/407; Müslim, 1/306; buradakı mətn Müslimindir.

məməti, va min şərri fitnəti-l-məsihi-d-dəccəl» (*Allahım! Qəbr əzabından, Cəhənnəm əzabından, ölüm və həyat fitnəsindən, Məsihi-Dəccəlin fitnə-şərindən Sənə sığınıram*).[68]

56-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ))

56. «Allahummə inni əuzu bikə min azəbi-l-qabri, va əuzu bikə min fitnəti-l-məsihi-d-dəccəl, va əuzu bikə min fitnəti-l-məhyə va-l-məməti. Allahummə inni əuzu bikə minə-l-məsəmi va-l-məğrami» (*Allahım! Qəbr əzabından, Məsihi- Dəccəlin, ölüm və həyatın fitnəsindən Sənə sığınıram. Allahım! Günaha və borca düşməkdən Sənə sığınıram*).[69]

57-((اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا ، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ))

57. «Allahummə inni zaləmtu nəfsi zulmən kəsiran, va lə yəğfiru-z-zunubə illə ənt, fəğfirli məğfiratən min indikə varhamni, innəkə əntə-l-ğafuru-r-rahim»

[68] əl-Buxari, 2/102; Müslim, 1/412; buradakı mətn Müslimindir.
[69] əl-Buxari, 1/202; Müslim, 1/412.

(*Allahım! Mən nəfsimə çox zülm etdim. Günahları bağışlayan ancaq Sənsən. Bağışla və rəhm et. Şübhəsiz, Sən Bağışlayan və Mərhəmətlisən*).[70]

58- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي . أَنْتَ الْمُقَدِّمُ ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ))

58. «Allahummə-ğfirli mə qaddəmtu, va mə əxxərtu, va mə əsrartu, va mə ələntu, va mə əsraftu, va mə əntə ələmu bihi minni. Əntə-l-muqaddimu, va əntə-l-muəxxiru, lə iləhə illə ənt» (*Allahım! Etdiyim və edəcəyim, gizli və aşkar işlərim, israf etdiyim və məndən daha yaxşı bildiyin günahları bağışla. Əvvəl və axır Sənsən. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[71]

59-((اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ))

59. «Allahummə əinni alə zikrik, va şukrik, va husni ibədətik» (*Allahım! Sənə zikr etməkdə, Sənə şükr etməkdə və Sənə gözəl ibadət etməkdə mənə yardım et*).[72]

---

[70] əl-Buxari, 8/168; Müslim, 4/2078.
[71] Müslim, 1/534.
[72] Əbu Davud, 2/86; ən-Nəsai, 3/53.

60-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ))

60. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-buxli, va əuzu bikə minə-l-cubni, va əuzu bikə min ən uraddə ilə ərzəli-l-umrı, va əuzu bikə min fitnəti-d-dunyə va azəbi-l-qabri» (*Allahım! Xəsislikdən və qorxaqlıqdan sənə sığınıram. Rəzil ömür sürməkdən Sənə sığınıram. Dünya fitnəsi və qəbir əzabından Sənə sığınıram*).[73]

61-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ))

61.«Allahummə inni əsəlukə-l-cənnətə və əuzu bikə minə-n-nər» (*Allahım! Səndən Cənnəti diləyirəm, Cəhənnəmdən Sənə sığınıram*).[74]

62-((اللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبِ وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لاَ يَنْفَدُ ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لاَ تَنْقَطِعُ ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشَّوْقَ إِلَى

[73] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/35.
[74] Əbu Davud. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/328.

لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ وَلاَ فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ ، اللَّهُمَّ زَيِّنَّا بِزِينَةِ
الإِيمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ))

62. «Allahummə bi ilmikə-l-ğeybə va qudratikə alə-l-xəlqi əhyini mə alimtə-l-hayətə xeyran li, va təvaffəni izə alimtə-l-vafətə xeyran li, Allahummə inni əsəlukə xaşyətəkə fi-l-ğeybi va-ş-şəhədəti, va əsəlukə kəlimətə-l-haqqi fi-r-rıda va-l-ğadabi, va əsəlukə-l-qasdə fi-l-ğınə va-l-fəqri, va əsəlukə nəimən lə yənfədu, və əsəlukə qurratə aynin lə tənqatıu, va əsəlukə–r-rıda badə-l-qadai, va əsəlukə bərdə-l-ayşi badə-l-mauti, va əsəlukə ləzzətə-n-nazari ilə vachikə va-ş-şauqə ilə liqaikə fi ğeyri darraa mudırratin va lə fitnətin mudılıətin, Allahummə zəyyinnə bi zinəti-l-iməni vacalnə hudətən muhtədin» (*Allahım! Qeyb elmini təkcə Sən bilirsən və yaratmaq qüdrəti Səndədir, əgər həyatım xeyirlidirsə, məni yaşat. Əgər mənim ölməyim xeyirlidirsə, məni öldür. Allahım! Aşkar və gizli yerdə olduqda Səndən qorxu diləyirəm. Səndən razı və qəzəb anında haqq söz söyləməyimi diləyirəm. Bitməyən bir nemət və sonu gəlməyən bir göz aydınlığı diləyirəm. Səndən qəzəbli olmağından sonra razılığını və ölümdən sonra yaxşı həyatı diləyirəm. Səndən üzünü görmək ləzzətini diləyirəm, Səninlə görüşü həsrətlə gözləyirəm. Allahım! Bizi imanla zinətləndir və hidayətləndir, bizdən qabaq doğru yol ilə gedənlərdən et*).[75]

[75] ən-Nəsai, 3/54, 55; Əhməd, 4/364; isnadı çox yaxşıdır.

63-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا أَللهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ))

63. «Allahummə inni əsəlukə yə Allahu bi ənnəkə-l-vahidu-s-saməd əl-ləzi ləm yəlid va ləm yuləd va ləm yəkun ləhu kufuvan əhəd, ən tağfira li zunubi, innəkə əntə-l-ğafuru-r-rahim» (*Allahım! Sən Birsən və Təksən. Əbədisən. Doğmamış və Doğulmamışsan. Heç bir bənzərin yoxdur. Səndən günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm. Şübhəsiz, Sən Bağışlayan və Rəhmlisən*).[76]

64-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ، يَا حَيُّ، يَا قَيُّومُ، إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ))

64. «Allahummə inni əsəlukə bi ənnə ləkə-l-həmd, lə iləhə illə ənt vahdəkə lə şərikə ləkə, əl-mənnən, yə bədia-s-səməvati va-l-ard, yə zə-l-cələli va-l-ikram, yə hayyu yə qayyum, inni əsələukə-l-cənnətə va əuzu bikə minə-n-nər» (*Allahım! Səndən diləyirəm. Həmd Sənə məxsusdur, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud*

[76] ən-Nəsai, buradakı mətn onundur, 3/52; Əhməd, 4/338. Bax: əl-Əlbani. «Sifət səlat ən-nəbi» («Peyğəmbər (s.s) namazı»), s.204.

yoxdur. Təksən və Şəriksizsən, Səxavətlisən. Ey səmaların və yerin Yaradanı! Ey əzəmət və ikram Sahibi! Ya Hayyu (daima və əbədi), ya Qayyum (hər şeyi idarə edən) Səndən Cənnəti diləyirəm, Cəhənnəmdən Sənə sığınıram).[77]

65- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ))

65. «Allahummə inni əsələkə bi ənni əşhədu ənnəkə əntə-l-llahu lə iləhə illə əntə-l-əhədu-s-saməd əl-ləzi ləm yəlid va ləm yuləd va ləm yəkun ləhu kufuvan əhəd» (*Allahım! Səndən diləyirəm və şəhadət edirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Təksən və Əbədisən (Daimisən, Sonsuzsan), Doğmamış və Doğulmamışsan. Heç bir bənzərin yoxdur*).[78]

25. Namazdan sonra edilən zikrlər

66-((أَسْتَغْفِرُ اللهَ))

66. 3 dəfə: «Əstağfiru-l-lah» (*Allah, bağışla məni*).

---

[77] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/329.

[78] Əbu Davud, 2/62; ət-Tirmizi, 5/515; İbn Macə, 2/1267; Əhməd, 5/360. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/329; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/163.

((اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ، وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ))

«Allahummə əntə-s-sələm, va minkə-s-sələm, təbəraktə yə zə-l-cələli va-l-ikram» (*Allahım! Sən Salamsan, salamatlıq (müvəffəqiyyət) Səndəndir. Ey əzəmət və hörmət Sahibi, xeyir-dua Səndəndir*).[79]

67- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . اللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ))

67.«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir! Allahummə lə mənia limə əteytə va lə mutiyə limə mənətə, va lə yənfəu zə-l-cəddi minkə-l-cədd» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur. Mülk və həmd onundur, Təkcə O hər şeyə qadirdir. Allahın verdiyinə mane olan və Onun vermədiyini verə biləcək kəs yoxdur. Səndən başqa heç kəs fayda verə bilməz. Sənsən əzəmət Sahibi*).[80]

68- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَلاَ

[79] Müslim, 1/414.
[80] əl-Buxari, 1/255; Müslim, 1/414.

نَعْبُدُ إِلاَّ إِيَّاهُ ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ))

68.«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir. Lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh, lə iləhə illə-l-lah, va lə nəbudu illə iyyəh, ləhu-n-nimətu va ləhu-l-fadlu, va ləhu-s-sənəu-l-həsən, lə iləhə illə-l-lah muxlisınə ləhu-d-dinə va ləu kərihə-l-kəfirun» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur. Təkcə O, hər şeyə qadirdir. Qüvvət ancaq Allahdadır. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Ancaq Ona ibadət edirik, nemət, ləyaqət, gözəl tariflər Onadır – Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Kafirlər istəməsə də biz Allahımıza və dinimizə sadiqiq*).[81]

69-((سُبْحَانَ اللهِ ، وَالْحَمْدُ للهِ ، وَاللهُ أَكْبَرُ))

69. 33 dəfə: «Subhanə-l-lah», 33 dəfə: «əl-həmdu lilləh», 33 dəfə: «Allahu Əkbər» (*Pak və nöqsansız Allahım. Həmd Allaha məxsusdur. Allah hər bir şeydən üstündür və böyükdür*). Axırda isə bir dəfə:

---

[81] Müslim, 1/415.

((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, təkdir və şəriki yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, hər şeyə qadirdir*).[82]

70. Hər namazdan sonra İxlas, Fələq, Nas surələrini oxumaq.[83]

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ
كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul huva-l-lahu Əhəd. Allahu-s-Saməd. Ləm yəlid va ləm yuləd. Va ləm yəkun ləhu kufuvan Əhəd».

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ
﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

---

[82] Müslim, 1/418. Oradakı hədisdə deyilir: «Kim hər namazdan sonra bu duanı oxusa, günahları dərya köpüyü qədər olsa belə, bağışlanar».

[83] Əbu Davud, 2/86; ən-Nəsai, 3/68; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/8. Bu üç surəyə «pənah surələri» deyilir. Bax: "Fəth əl-Bari", 9/62.

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul əuzu bi-rabbi-l-fələq. Min şərri mə xələq. Va min şərri ğasiqin izə vaqab. Va min şərri-n-nəffəsəti fi-l-uqad. Va min şərri hasidin izə hasəd».

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ
الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul əuzu bi-rabbi-n-nəs. Məliki-n-nəs. İləhi-n-nəs. Min şərri-l-vasvasi-l-xannəs. Əlləzi yuvasvısu fi suduri-n-nəs. Minə-l-cinnəti va-n-nəs».

71. Hər namazdan sonra ayətul Kursi (əl-Bəqərə, 255) oxumaq.[84]

اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُ مَا فِى السَّمَٰوَاتِ
وَمَا فِى الْأَرْضِ مَن ذَا الَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَآءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَـُٔودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ

[84] ən-Nəsai; bax: «Səhih əl-cami», 5/339.

«Allahu lə iləhə illə huva-l-hayyu-l-Qayyum lə təxuzuhu sinətun va lə naum ləhu mə fi-s-səməvati va mə fi-l-ardı mən zə-l-ləzi yəşfəu indəhu illə bi iznihi yaləmu mə beynə əydihim va mə xalfəhum va lə yuhıtunə bişeyin min ilmihi illə bimə şəə vasia kursiyyuhu-s-səməvati va-l-ardı va lə yəuduhu hıfzıhumə va huva-l-Aliyyul-Azım».*

* – Kim bu ayəni hər namazdan sonra oxuyarsa, cənnətə girməsi ilə arasında ancaq ölüm durar.

72. Sübh (səhər) və Məğrib (axşam) namazlarından sonra 10 dəfə:

72-((لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَـهُ ، لَـهُ الْمُلْكُ وَلَـهُ الْحَمْدُ ، يُحْيِي وَيُمِيتُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd, yuhyi va yumit, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, həyatı Verəndir və Alandır. O, hər şeyə Qadirdir*).[85]

73. Sübh (səhər) namazından sonra:

[85] ət-Tirmizi, 5/515; Əhməd, 4/227; həmç. bax: «Zad əl-məad», 1/300.

73-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلاً مُتَقَبَّلاً))

«Allahummə inni əsəlukə ilmən nəfian, va rızqan tayyibən, va amələn mutəqabbələn» (*Allahım! Səndən, faydalı bir elm, ruzi və qəbul olunan əməlləri diləyirəm*).[86]

26. İstixarə duası

74. Cabir bin Abdullah (Allah ondan razı olsun!) demişdir: «Allahın Rəsulu (s.a.v.) bizə Qurani-Kərimdən surə öyrənməyi buyurmaqla bərabər hər işlərdə istixarə etməyi öyrətmişdir: «Sizdən biriniz bir işi görməmişdən qabaq iki rükət namaz qılsın və sonra desin:

74-((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلاَ أَقْدِرُ ، وَتَعْلَمُ وَلاَ أَعْلَمُ ، وَأَنْتَ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ . اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الأَمْرَ (وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ) خَيْرٌ لِي فِي دِينِي ، وَمَعَاشِي ، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي – أَوْ قَالَ : عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ – فَاقْدُرْهُ لِي ، وَيَسِّرْهُ لِي ، ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ . وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي ، وَمَعَاشِي ، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي – أَوْ قَالَ : عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ – فَاصْرِفْهُ عَنِّي ، وَاصْرِفْنِي عَنْهُ ، وَاقْدُرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ، ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ))

[86] İbn Macə və başqaları. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/152; «Məcmə əz-zavaid», 10/111.

«Allahummə inni əstəxirukə biilmik, va əstəqdirukə biqudratik, va əsəlukə min fadlikə-l-azım, fə-innəkə təqdiru va lə əqdir, va tələmu va lə aləm, va əntə alləmu-l-ğuyub. Allahummə in kuntə tələmu ənnə həzə-l-əmra (Burada istədiyini, ehtiyacını söylə) – xeyrun li fi dini, və məaşi, va aqibəti əmri. Acilihi va əcilihi - fəqdurhu li, va yəssirhu li summə bərik li fihi. Va in kuntə tələmu ənnə həzə əmra şərrun li fi dini, va məaşi, va aqibəti əmri, acilihi va əcilihi – fasrıfhu anni, vasrıfni anhu, vaqdur li əl-xeyra heysu kənə, summə ardıni bihi» (*Allahım! Elminin xeyrini və Sənin qüdrətinə güvənərək güc istəyirəm. Səndən xeyir-dua diləyirəm. Sən Qadirsən, mən isə qadir deyiləm, Sən Bilənsən, mən isə bilmirəm. Təkcə Sən qeybi bilənsən. Allahım! Bu iş (*burada istədiyini, ehtiyacını söylə*) – mənim üçün dinimdə, yaşayışımda və işimin sonunda xeyirdisə, onu mənim üçün müəyyən et, asanlaşdır və bərəkətli et. Bu iş mənim üçün dinimdə, yaşayışımda və işimin sonunda ziyandırsa, onu məndən uzaqlaşdır. Və mənim üçün harada olursa olsun xeyri yaxınlaşdır. Sonra məni ondan razı sal*).[87]

Yaradan Allaha istixarə edən, mö'minlərlə məsləhətləşən və işlərində olduqca ehtiyatlı olan heç vaxt peşman olmaz. Necə ki, Allah Subhanəhu və Təala buyurmuşdur:

---

[87] əl-Buxari, 7/162.

وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِى الْأَمْرِ

«... işlərdə onlarla danış və məşvərət elə. Bir iş görmək istəyəndə, Allaha təvəkkül et (arxalan), çünki Allah təvəkkül edənləri sevər» (Ali -İmran, 159).

27. Səhər və axşam zikrləri

Səhər – sübh namazından sonra, günəş doğana qədər; axşam – əsr namazından sonra günəş batana qədər olan müddətdir:

((الحَمْدُ للهِ وَحْدَهُ وَالصَّلاةُ وَالسَّلامُ عَلى مَنْ لاَ نَبِيَّ بَعْدَهُ))

«Əl-həmdu lilləhi vahdəhu, va-s-salətu va-s-sələmu alə mən lə nəbiyyə badəhu» (*Həmd yalnız Bir olan Allaha məxsusdur, Özündən sonra peyğəmbər olmayacaq [Peyğəmbərimizə] xeyir-dua və salam olsun*).*

* – Ənəs bin Malik (Allah ondan razı olsun!) Allahın Rəsuluna (s.a.v.) istinadən rəvayət etmişdir ki, sübh namazından günəş doğana qədər Allahı zikr edən bir topluluq, İsmayıl nəslindən dörd kişini azad etməkdən mənim üçün daha sevimlidir. Əsr namazından sonra günəş batana qədər Allahı zikr edən topluluq həmçinin».

75-((أَعُوذُ باللهِ مِنْ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ))

75. «Əuzu bi-l-lləhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram*). Ayətul-kursi (əl-Bəqərə, 255).[88] *

* – Kim bu ayəni səhər oxuyarsa axşama qədər cindən qorunar. Kim axşam oxuyarsa səhərə qədər cindən qorunar.

76. 3 dəfə İxlas, Fələq və Nas surələri oxunur.[89] *

* – Kim bu surələri səhər və axşam 3 dəfə oxuyarsa hər şeydən qorunar.

77- ((أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ للهِ ، وَالْحَمْدُ للهِ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ . رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ ، وَسُوءِ الْكِبَرِ ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ))

77. «Asbahnə va asbahə-l-mulku lilləhi (axşam: Əmseynə va əmsə-l-mulku lilləhi) va-l-hamdu lilləhi, lə

---

[88] əl-Hakim, 1/562. Həmç. bax: «ət-Tərğib və ət-tərhib», dəqiq. nəşri, 1/273.

[89] Əbu Davud, 4/322; ət-Tirmizi, 5/567. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/182.

iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd, va huva alə kulli şeyin qadir, rabbi əsələkə xeyrə mə fi həzə-l-yaum (axşam: həzihi-l-leyləti) va xeyra mə badəhu (axşam: badəhə) və əuzu bikə min şərri mə fi həzə-l-yaum (axşam: həzihi-l-leyləti) və şərri mə badəhu (axşam: badəhə), rabbi əuzu bikə minə-l-kəsəli va sui-l-kibəri, rabbi əuzu bikə min azəbin fi-n-nər va azəbin fi-l-qabr» (*Sabaha (axşama) çıxdıq, mülk də Allahın olaraq həmd də Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, təkdir və şəriksizdir, Mülk və Həmd onundur, təkcə O, hər şeyə qadirdir. Rəbbim Səndən bu günün (gecənin) və bu günün (gecənin) ardınca gələn şərdən Sənə sığınıram. Rəbbim! Tənbəllikdən, təkəbbürlüyün şərindən Sənə sığınıram, Rəbbim Cəhənnəm və qəbir əzabından Sənə sığınıram*).[90]

78- ((اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا ، وَبِكَ أَمْسَيْنَا ، وَبِكَ نَحْيَا ، وَبِكَ نَمُوتُ ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ))

78. «Allahummə bikə asbahnə, va bikə əmseynə, va bikə nəhyə, va bikə nəmutu va ileykə-n-nuşur» (*Allahım Sənin sayəndə səhərə çıxırıq və Sənin sayəndə axşama çıxırıq. Sənin sayəndə dirilir və Sənin sayəndə ölürük və tale Sənin əlindədir*).

[88] Müslim, 4/2088.

Axşam: «Allahummə bikə əmseynə, va bikə asbahnə, va bikə nəhyə, va bikə nəmutu va ileykə-l-masır» (*Allahım! Sənin sayəndə axşama çıxırıq və sənin sayəndə səhərə çıxırıq. Sənin sayəndə ölürük və Qiyamət günü insanlar Sənin hüzuruna gəlmək üçün diriləcəklər*).[91]

79- ((اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ، فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ))

79. «Allahummə əntə rabbi lə iləhə illə ənt, xaləqtəni və ənə abdukə, va ənə alə ahdikə va vadikə məstətatu, əuzu bikə min şərri mə sənatu, əbuu ləkə binimətikə aleyyə, va əbuu bizənbi fa-ğfirli fəinnəhu lə yəğfira-z-zunubə illə ənt» (*Allahım! Sən mənim Rəbbimsən. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Məni Sən yaratdın və mən Sənin qulunam. Sənə verdiyim vədi və əhdi bacardıqca yerinə yetirəcəyəm. Sənin yaratdıqlarının şərindən Sənə sığınıram. Mənə verilən neməti Sənə qaytarıram və öz günahlarımı etiraf edirəm. Məni bağışla. Səndən başqa günahları bağışlayan yoxdur*).[92]
*

[89] ət-Tirmizi, 5/466; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.
[90] əl-Buxari, 7/150.

* – Kim bunu axşam desə və o gecə ölərsə Cənnətə girər. Kim Bunu səhər deyib həmin günü ölərsə Cənnətə girər.

80 - ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ (امسيت) أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلاَئِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ))

80. 4 dəfə:«Allahummə inni asbahtu (axşam: əmseytu) uşhidukə va uşhidu haməlatə arşikə va məlaikətikə va cəmia xalqikə, ənnəkə əntə-l-lahu lə iləhə illə ənt vahdəkə lə şərikə lək, va ənnə Muhammədən abdukə va rasulukə» (*Səhərə* (*axşama*) *çıxırıq Allahım! Səni və ərşini daşıyanları, mələkləri və bütün yaratdıqlarını şahid gətirirəm ki, Sən Allahsan, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Təksən və Şəriksizsən, və Məhəmməd qulundur və rəsulundur*).[93] *

* – Kim bunu səhər və axşam 4 dəfə deyərsə Allah onu Cəhənnəmdən xilas edər.

[91] Əbu Davud, 4/317; əl-Buxari. «əl-Ədəb əl-müfrəd» («Nadir ədəb»), №1201; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №9, səh. 138; İbn əs-Sünni, №70. Möhtərəm şeyx Əbdüləziz ibn Abdulla ibn Baz Əbu Davudun və ən-Nəsainin isnadlarını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 23.

81- ((اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ (ما امسى) بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ ، فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ))

81.«Allahummə mə <u>asbaha</u> (axşam: <u>əmsə</u>) bi min nimətin au bi əhədin min xalqikə fəminkə vahdəkə lə şərikə ləkə, fələkə-l-həmdu və ləkə-ş-şukr» (*Allahım! Mən və ya məxluqlarından biri nemətlərinlə <u>səhərə</u> (<u>axşama</u>) çıxdıq. O nemətlər ki, təkcə Sənə məxsusdur. Təksən və Şəriksizsən. Həmd və şükr Sənə məxsusdur*).[94]

82-((اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ))

82. 3 dəfə:«Allahummə afini fi bədəni, Allahummə afini fi səmi, Allahummə afini fi basari, lə iləhə illə ənt. Allahummə inni əuzu bikə minə-l-kufri, va-l-faqri, va əuzu bikə min azabi-l-qabri, lə iləhə illə ənt» (*Allahım! Bədənimə, qulaqlarıma və gözlərimə sağlamlıq ver. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Allahım! Küfrdən və yoxsulluqdan Sənə sığınıram. Qəbrin əzabından*

[94] Əbu Davud, 4/318; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №7, səh.137; İbn əs-Sünni, №41, səh.23; İbn Hibban. «Məvarid» («Qaynaqlar»), №2361. İbn Baz onun isnadını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 24.

Sənə sığınıram. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).[95]

83-((حَسْبِيَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ))

83. 7 dəfə:«Hasbiyə-l-lahu lə iləhə illə huva, aleyhi təvakkəltu va huva rabbu-l-arşı-l-azım» (*Allahı mənim üçün kifayətdir. Ondan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Ona arxalandım. O, uca ərşin Rəbbidir*).[96] *

* – Kim səhər və axşam 7 dəfə bunu deyərsə, bütün dünya və axirət işlərində Allah onun üçün kifayətdir.

84- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي، وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِي، وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي))

84. «Allahummə inni əsələukə afva va-l-afiyətə fi-d-dunyə va-l-əxirati, Allahummə inni əsəlukə-l-afva va-l-

---

[95] Əbu Davud, 4/324; Əhməd, 5/42; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №22, səh.146; İbn əs-Sünni, №69, səh.35; əl-Buxari. «əl-Ədəb əl-müfrəd». Şeyx İbn Baz bu hədisin isnadını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 26.

[96] İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №72, səh.37; Əbu Davud, 4/321; isnadı çox yaxşıdır.

afiyətə fi dini va dunyəyə va əhli, va məli, Allahummə-stur aurati va min rauati, Allahummə-hfazni min beyni yədeyyə, va min xəlfi, va an yəmini, va an şiməli, va min fauqi, va əuzu bi azəmətikə ən uğtələ min təhti» (*Allahım! Dünyada və axirətdə Səndən bağışlanma və sağlamlıq diləyirəm. Allahım! Dinim, dünyam, ailəm və malım haqda Səndən bağışlanma va sağlamlıq diləyirəm. Allahım! Qüsurlarımızı gizlət və qorxduğum şeydən qoru. Allahım! Məni öndən, arxadan, sağdan, soldan və üstdən qoru. Ayağımın altını qazıyanların xəyanətindən Sənin əzəmətinə sığınıram*).[97]

85- ((اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا ، أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ))

85. «Allahummə alimə-l-ğeybi va-ş-şəhadəti, fatıra-s-səməvati va-l-ardı, rabbə kulli şeyin va məlikəhu, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əuzu bikə min şərri nəfsi, va min şərri-ş-şeytani va şirkihi, va ən əqtərifə alə nəfsi suan, au acurrahu ilə muslimin» (*Gizlini və aşkarı Bilən, səmaları va yeri Yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Sahibi! Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmadığını şəhadət edirəm.*

[97] Əbu Davud, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/332.

Nəfsimin şərindən Sənə sığınıram. Şeytandan və onun şirk-şərindən, nəfsimə və ya bir müsəlmana pislik etməkdən Sənə sığınıram).[98]

86-((بِسْمِ اللهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي ٱلأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ))

86. 3 dəfə: «Bismi-l-ləhi-l-ləzi lə yədurru məa ismihi şeyun fi-l-ardı va lə fi-s-səməi va huva-s-səmiu-l-alim» (*Adı dilə gətirilərkən yerdə və səmalarda heç bir şeyin zərər verə bilməyəcəyi Allahın adı ilə! O, Eşidən və Biləndir*).[99] *

* – Bunu səhər və axşam 3 dəfə söyləyənə heç bir şey zərər verməz.

87. 3 dəfə:

87 - ((رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِٱلإِسْلاَمِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ ρ نَبِيًّا))

«Radıtu bi-l-ləhi rabbən, va bi-l-isləmi dinən, va bi-muhəmmədin (s.a.v.) nəbiyyən» (*Rəbb olaraq Allahdan, din olaraq islamdan, peyğəmbər olaraq Məhəmmədən (s.a.v.) razı qaldım*).[100] *

---

[98] ət-Tirmizi, Əbu Davud (4/317). Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.

[99] Əbu Davud, ət-Tirmizi; bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/332.

[100] ət-Tirmizi, 5/465; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/141; Əhməd, 4/337; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №4; İbn əs-Sünni, №68.

* – Bunu səhər və axşam 3 dəfə söyləyəni razı etməsi qiyamət günü Allah üzərinə haqq olur.

88 - ((يَا حَيُّ ، يَا قَيُّومُ ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، وَلاَ تَكِلْنِي إِلىَ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ))

88. «Yə hayyu, yə qayyum, birahmətikə əstəğısu aslih li şəni kulləhu va lə təkilni ilə nəfsi tarfətə aynin» (*Ey Daimi və Əbədi olan, ey hər şeyin Hamisi! Rəhmətinlə yardım diləyirəm. Bütün işlərimi sahmana sal bir göz qırpımı belə məni öz ixtiyarıma buraxma*).[101]

89. Səhər:

89 - ((أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ : فَتْحَهُ ، وَنَصْرَهُ ، وَنُورَهُ ، وَبَرَكَتَهُ ، وَهُدَاهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ))

«Asbahna va asbaha-l-mulku lilləhi rabbi-l-aləmin, Allahummə inni əsəlukə xeyra həzə-l-yaum: fəthahu, va nəsrahu va nurahu, va bərakətəhu, va hudahu, va əuzu bikə min şərri mə fihi va şərri mə badəhu» (*Səhərə çıxdıq*

[101] əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/545); həmç. bax: «Səhih ət-tərğib və ət-tərhib» («Həvəsləndirmə və çəkindirmə»), dəqiq. nəşri, 1/273.

və mülk də aləmlərin rəbbi Allaha məxsus olaraq səhərə çıxdı. Allahım! Səndən bu günün xeyrini: fəthini, zəfərini, nurunu, bərəkətini, hidayətini diləyirəm və indiki və sonrakı şərindən Sənə sığınıram).

Axşam:

((أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ : فَتْحَهَا، وَنَصْرَهَا ، وَنُورَهَا ، وَبَرَكَتَهَا ، وَهُدَاهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا))

«Əmseynə va əmsə-l-mulku lilləhi rabbi-l-aləmin, Allahummə inni əsələkə xeyra həzihi-l-leyləti: fəthahə, va nəsrahə va nurahə, va bərakətəhə, va hudahə, va əuzu bikə min şərri mə fihə va şərri mə badəhə» (*Axşama çıxdıq və mülk də aləmlərin rəbbi Allaha məxsus olaraq axşama çıxdı. Allahım! Səndən bu gecənin xeyrini: fəthini, zəfərini, nurunu, bərəkətini, hidayətini diləyirəm və indiki və sonrakı şərindən Sənə sığınıram*). [102]

90-((أَصْبَحْنَا (أَمْسَيْنَا) عَلَى فِطْرَةِ اللاِسلامِ وعَلَى كَلِمَةِ الإِخْلاَصِ وعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْراهِيمَ حَنِيفاً مُسْلِماً ومَا كَنَا مِنَ المُشْرِكِينَ))

[102] Əbu Davud, 4/322, isnadı yaxşıdır; həmç. bax: «Zad əl-məad», 2/373.

90. «Asbahnə (axşam: əmseynə) alə fitrati-l-isləm va alə kəliməti-l-ixlas, va alə dini nəbiyyinə muhamməmədin (s.a.v.), alə milləti əbinə ibrahim, hənifən muslimən va mə kənə minə-l-muşrikin» (*İslam təbiətilə, İxlas kəlməsilə və Peyğəmbərimiz (s.a.v.) dini ilə olaraq, müşriklərdən olmayan, müsəlman va hənif olan ulu atamız İbrahimin milləti olaraq səhərə (axşama) çıxdıq*).[103]

91- ((سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ))

91. 100 dəfə: «Subhanə-l-lahi va bihəmdihi» (*Allah nöqsansız və pakdır, və həmd Ona məxsusdur*).[104] *

* – Səhər və axşam 100 dəfə söyləyən kimsə, başqa bir kimsə də o qədər və ya çox söyləsə, qiyamət günü bundan ən fəzilətli bir əməl olmaz.

92-((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

92. 10 dəfə (tənbəllik edirsə ən azı bir dəfə): «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-

[103] Əhməd, 3/406, 3/407, 5/123. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/209. Bu hədisi həmçinin İbn əs-Sünni «Əməl əl-yövm və əl-leylə»də rəvayət etmişdir, №34.

[104] Müslim, 4/2071.

həmd, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur və O, hər şeyə qadirdir*).

93-((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

93. 100 dəfə:«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur və O, hər şeyə qadirdir*).[105] *

* – Bunu gündə 100 dəfə deyən on kölə azad etmiş kimi savab qazanır. Ona 100 savab yazılır və onun 100 günahı silinir. Axşama qədər o gün şeytandan qorunur. Bundan daha çox fəzilətli əməl heç kəs edə bilməz.

94-((سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ ، وَرِضَا نَفْسِهِ ، وَزِنَةَ عَرْشِهِ ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ))

94. Səhərlər 3 dəfə: «Subhanə-l-lahi va bihəmdihi adədə xalqihi, va rıda nəfsihi, va zinətə arşihi va midədə kəlimətihi» (*Nöqsansız, pak Olan Allahdır və həmd Ona*

[105] əl-Buxari, 4/95; Müslim, 4/2071.

məxsusdur: yaratdıqlarının sayı, hər kəs razı olacağı, Ərşinin kölələikləri, kəlmələri çoxluğu qədər).[106]

95-((اللهم إنِّي أسْألُكَ عِلْماً نَافِعاً ورِزقاً طَيِّباً وعَمَلاً مُتَقَبَّلاً))

95. Səhərlər: «Allahummə inni əsələukə ilmən nəfian va rızqan tayyibən, va amələn mutəqabbələn» (*Allahım! Səndən faydalı elmi, ruzini və qəbul olunacaq əməli diləyirəm*).

96-((أسْتَغْفِرُ اللهَ وأتُوبُ إلَيْهِ))

96. Gündə 100 dəfə: «Əstəğfiru-l-lahə va ətubu ileyhi» (*Allahdan günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm və Ona tövbə edirəm*).

97-((أعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ))

97. Axşam 3 dəfə: «Əuzu bikəlimәti-l-ləhi-t-təmməti min şərri mə xaləq» (*Yaratdıqlarının şərrindən Allahın kamil kəlmələrinə sığınıram*).*

* – Bu duanı kim axşam üç dəfə söyləsə, heç bir həşərat ona zərər verməz.

---

[106] Müslim, 4/2090.

98-((أَللهمَّ صَلِّى وسَلِّمْ عَلى نَبيِّنَا مُحَمَّدٍ))

98. 10 dəfə səhər və axşam: «Allahummə salli va səllim alə nəbiyyinə muhamməd» (*Peyğəmbərimiz Məhəmmədə Allahın salamı və xeyir-duası olsun!*).*

* – Peyğəmbər (s.ə.v) demişdir: «Kim mənə səhər və axşam salavat gətirərsə, qiyamət günü onun üçün şəfaətçi olaram».

28. Yatarkən edilən zikrlər

99. Əlləri bitişdirib və ovucların içinə üfürüb İxlas, Fələq və Nas surələri oxuyun. Oxuduqdan sonra ovuclarınızı bədəninizin bütün yerlərinə, başdan başlayaraq məsh edirsiniz. Oxumaq və məsh üç dəfə təkrar edilir.[107]

100. Ayətul-kursi (əl-Bəqərə surəsi, 255-ci ayə).*

* – Yatağına uzananda bunu oxuyanın üzərinə səhərə qədər Allah tərəfindən qoruyucu nazil olunur və şeytan ondan uzaqlaşır.[108]

101. əl-Bəqərə surəsindən 285-286-cı ayələr:

---

[107] əl-Buxari, izahlı nəşri, 9/62; Müslim, 4/1723.

[108] əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/487.

101-{ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۝ لاَ يُكَلِّفُ اللهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلاَنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ }

«Əmənə-r-rasulu bimə unzilə ileyhi min rabbihim va-l-muminun kullun əmənə billəhi va məláikətihi va kutubihi va rusulihi lə nufərrıqu beynə əhədin min rusuli va qalu səminə va ətanə ğufranəkə rabbənə va ileykə-l-masır * Lə yukəllifu-l-lahu nəfsən illə vusahə ləhə mə kəsəbət va aleyhə məktəsəbət rabbənə lə tuəxiznə in nəsinə au axtanə rabbənə va lə tahmil aleynə ısran kəmə haməltəhu alə-l-ləzinə min qablinə rabbənə va lə tuhammilnə mə lə taqatə lənə bihi vafu annə vağfir lənə varhamnə əntə maulənə fənsurnə alə-l-qaumi-l-kəfirin)».*

* – Kim bunu oxuyarsa gecəsi boyunca ona yetər.[109]

102. «Biriniz yatağından qalxandan sonra təkrar dönərsə, paltarının ətəyi ilə yatağını 3 dəfə süpürsün və "bismilləh" deyib Allahın adını zikr etsin. Özündən

[109] əl-Buxari, izahlı nəşri, 9/94; Müslim, 1/554.

sonra yatağında nə olduğunu və qaldığını o bilməz. Buna görə də yatağına uzanınca belə desin:

102-((بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، فَإِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ))

«Bismikə rabbi vadatu cənbi va bikə ərfəuhu fə in əmsəktə nəfsi fərhəmhə, va in ərsəltəhə fəhfazhə, bimə təhfazu bihi ibədəkə-s-salihin» (*Rəbbim, vücudumu Sənin adınla yatağa qoyuram və qaldırıram. Ruhumu alsan, ona rəhm et. Qaytarsan isə, onu mühafizə et, necə ki, saleh qullarının ruhunu mühafizə edirsən*).[110]

103-((اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاغْفِرْ لَهَا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ))

103. «Allahummə innəkə xaləqtə nəfsi va əntə təvaffəhə, ləkə məmətuhə va məhyəyə, in əhyeytəhə fəhfazhə, va in əməttəhə fəğfir ləhə. Allahummə inni əsəlukə-l-afiyətə» (*Allahım! Ruhumu Sən yaratdın və onu bədəndən Sən alırsan. Ruhumun ölümü və yaşaması Sənə aiddir. Yaşatdıqca onu qoru, alsan onu bağışla. Allahım, Səndən sağlamlıq diləyirəm*).[111]

---

[110] əl-Buxari, 11/126; Müslim, 4/2084.

[111] Müslim, 4/2083; Əhməd, öz sözləri ilə, 2/79; İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №721.

104-((اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ))

104. 3 dəfə: «Allahummə qıni azəbəkə yaumə təbasu ibədəkə» (*Allahım! Məni Qiyamət gününün əzabından qoru*).[112]

* – Bu duanı Allahın rəsulu (s.ə.v) yatan zaman sağ əlini sağ yanağının altına qoyardı və deyərdi.

105- ((بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا))

105. «Bismikə-l-lahummə əmutu və əhyə» (*Allahım! Sənin adınla ölürəm və dirilirəm*).[113]

106. 33 dəfə «Subhanə-l-lah» (*Bütün nöqsanlardan azad olan Allahım*), 33 dəfə «Əl-həmdu lilləh» (*Həmd Allaha məxsusdur*), 34 dəfə «Allahu əkbər» (*Allah hər bir şeydən üstündür və böyükdür*).[114] *

* – Fatimə (r.a) əl dəyirmanı ilə Peyğəmbərin (s.ə.v) yanına gələrək şikayətləndi və bir xidmətçi istədi. Allahın rəsulu (s.ə.v) dedi: «Sizin, istədiyinizdən daha xeyirli bir şeylə sevindirimmi? Yatağınıza girdiyiniz

---

[112] Əbu Davud, 4/311; bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/143.

[113] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2083.

[114] əl-Buxari, izahlı nəşri, 7/71; Müslim, 4/2091.

zaman 33 dəfə təsbih, 33 dəfə təhmid və 34 dəfə təkbir deyin. Bu sizin üçün xidmətçidən daha xeyirlidir».

107- ((اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ: أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ))

107. «Allahummə rabbə-s-səməvati-s-səbi va rabbə-l-arşi-l-azım, rabbənə və rabbə kulli şeyin, fəliqa-l-habbi va-n-nəva, va munzilə-t-taurati va-l-incil, va-l-furqan: əuzu bikə min şərri kulli şeyin əntə əxizun binəsıyətihi. Allahummə əntə-l-avvalu fəleysə qabləkə şeyun va əntə-l-əxiru fəleysə bədəkə şeyun, va əntə zahiru fəleysə fauqəkə şeyun, va əntə-l-batınu fəleysə dunəkə şeyun aqdı annə-d-deynə və əğninə minə-l-faqrı» (*Yeddi qat səmanın, əzəmətli Ərşin Rəbbi, bizim Rəbbimiz, hər şeyin Rəbbi, dənə çəyirdəkləri yaradan, Tövratı, İncili və Furqanı endirən Allahım! Alnıma yazdığın hər şeyin şərindən Sənə sığınıram. Allahım! Sən Əvvəlsən, Səndən öncə heç bir şey olmayıb, Sən Axırsan, Səndən sonra heç bir şey olmayacaq, Sən Zahirsən, Səndən üstün heç bir şey yoxdur, Sən Batinsən,*

Sənsiz heç nə yoxdur. Bizi borclu olmaqdan qurtar və yoxsulluqdan qurtarıb zənginləşdir).[115]

108- ((الْحَمْدُ للهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا، وَسَقَانَا، وَكَفَانَا، وَآوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لاَ كَافِيَ لَهُ وَلاَ مُؤْوِيَ))

108. «Əl-həmdu lilləhi-l-ləzi atamənə va səqanə, va kəfənə, va avanə, fəkəm mimmən lə kəfiyə ləhu va lə muvıyə» (*Həmd, bizi yedirdən, içirdən, qoruyan və bəhrələndirən Allaha məxsusdur. Biz qorunmayan və bəhrələnməyən kəslərdən deyilik*).[116]

109- ((اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا ، أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ))

109. «Allahummə alimə-l-ğeybi va-ş-şəhadəti, fatıra-s-səməvati va-l-ardı, rabbə kulli şeyin va məlikəhu, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əuzu bikə min şərri nəfsi, va min şərri-ş-şeytani va şirkihi, va ən əqtərifə alə nəfsi suan, au acurrahu ilə muslimin» (*Gizlini və aşkarı Bilən, səmaları və yeri Yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Sahibi! Səndən başqa*

[115] Müslim, 4/2084.
[116] Müslim, 4/2085.

ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmadığına şəhadət edirəm. Nəfsimin şərindən Sənə sığınıram. Şeytandan və onun şirk-şərindən, nəfsimə və ya bir müsəlmana pislik etməkdən Sənə sığınıram).[117]

110. Səcdə və Təbərakə (əl-Mulk) surələrini oxu.[118]

111 - ((اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ ، لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَا مِنْكَ إِلاَّ إِلَيْكَ ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ))

111. Yatdığın zaman, namaz üçün dəstəmaz aldığın kimi dəstəmaz al və sağ tərəfin üstə uzanıb de: «Allahummə əsləmtu nəfsi ileykə, va fəvvadtu əmri ileykə, va vaccəhtu vachi ileykə, va əlcətu zahri ileykə, rağbətən va rahbətən ileykə, lə məlcəə va lə məncə minkə illə ileykə, əməntu bikitəbikə-l-ləzi ənzəltə va bi nəbiyyikə-l-ləzi ərsəltə» (*Allahım! Nəfsimi Sənə təslim etdim. İşimi Sənə həvalə etdim. Üzümü Sənə çevirdim. Sənə ümid edərək və Səndən qorxaraq Sənə kürəyimi çevirərək Sənə arxalandım. Sənə pənah gətirmək və Səndən çəkinmək ancaq Sənə üz çevirməkdədir. Endirdiyin Kitaba və göndərdiyin Peyğəmbərə iman gətirdim*).[119] *

[117] Əbu Davud, 4/317; və bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.
[118] ət-Tirmizi və ən-Nəsai; bax: «Səhih əl-cami», 4/255.
[119] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2081.

* – Allahın rəsulu (s.ə.v) bunu söyləyən kəsə demişdir: «Əgər bunu deyib ölsən, müsəlman kimi öləcəksən».

29. Gecə bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə çevrilərkən edilən dua

112- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ))

112. «Lə iləhə illə-l-lahu-l-vahidu-l-qahhər, rabbu-s-səməvati va-l-ardı va mə beynəhumə-l-azizu-l-ğaffər» (*Bir və Qüdrətli olan, səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin Rəbbi, Qüvvətli və Bağışlayan Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[120]

30. Yuxuda həyəcan və ya qorxu keçirən, tək olanda qorxan və s. bu kimi adamların oxumalı olduğu dua

113- ((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ ، وَشَرِّ عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ))

113. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti min ğadabihi va iqabihi, va şərri ibədihi va min həməzəti-ş-şəyatıni va

[120] əl-Hakim, ən-Nəsai («Əməl əl-yövm və əl-leylə»də) və İbn əs-Sünni. Əl-Hakim bu hədisi səhih hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/540). Bax: «Səhih əl-cami», 4/213.

ən yahduruni» (*Qəzəbindən və cəzasından, qullarının şərindən, şeytanın vəsvəsələrindən və onların mənə hazırladıqlarından Allahın kamil kəlmələrinə sığınıram*).[121]

31. Pis yuxu görən, yaxud qara basan adam nə etməlidir

114. – 3 dəfə sol tərəfinə tüpürmək[122];

– 3 dəfə şeytandan və gördüyünün şərindən Allaha sığınmaq[123];

– Gördüyünü heç kəsə danışmamaq[124];

– O biri böyrü üstə çevrilmək[125];

115. İstəsə, qalxıb namaz qılsın[126].

32. Vitr namazında qunut duası

112-((اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلاَ يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لاَ يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، [وَلاَ يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ،] تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ))

---

[121] Əbu Davud, 4/12; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/171.
[122] Müslim, 4/1772.
[123] Müslim, 4/1772, 4/1773.
[124] Müslim, 4/1772.
[125] Müslim, 4/1773.
[126] Müslim, 4/1773.

116. «Allahummə-h-dini fimən hədeytə, va afini fimən afeytə, va təvalləni fimən təvalleytə, va bərik li fimə əteytə, va qıni şərri mə qadeytə, fə innəkə təqdı va lə yuqda aleykə, innəhu lə yəzillu mən valeytə, [va lə yəizzu adeytə] təbəraktə rabbənə va təaleytə» (*Allahım! Mənə də hidayət ver, necə ki başqalarına hidayət vermisən, bütün pisliklərdən xilas et, necə ki başqalarını xilas etmisən, mənə qayğıkeşlik et, necə ki başqalarına Qayğıkeşsən. Verdiyini mənim üçün bərəkətli et. Sənin qərarının şərindən Sənə sığınıram. Şübhəsiz, yalnız Sən hökm verənsən və hökm edilməzsən. Kimi dost etsən, o hörmətdən düşməz. [Kimi düşmən etsən, o əsla bəyənilməz.] Mübarəksən Rəbbimiz və Ucasan*).[127]

117- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لاَ أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ))

117. «Allahummə inni əuzu biradıkə min səxatikə, va bimuafətikə min uqubətikə, va əuzu bikə minkə, lə uhsı sənəən aleykə, əntə kəmə əsneytə alə nəfsikə» (*Allahım! Qəzəbindən sonra razılığına,*

[127] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə, Əhməd, əd-Darimi, əl-Hakim, əl-Beyhəqi; mötərizədəki əlavə əl-Beyhəqinindir. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/144; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/194; əl-Əlbani. «İrva əl-ğəlil», 2/172.

cəzandan sonra bağışlanmağına sığınıram. Səndən Sənə sığınıram. Saysız-hesabsız tərif Sənədir. Sən özünü tərif etdiyin kimi heç kəs tərif edə bilməz).[128]

118-((اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ، وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ، نَرْجُو رَحْمَتَكَ، وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلاَ نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مَنْ يَكْفُرُكَ))

118. «Allahummə iyyəkə nəbudu, va ləkə nusalli va nəscudu, va ileykə nəsa va nəhfidu, nərcu rahmətəkə, va nəxşə azəbəkə, innə azəbəkə bi-l-kəfirinə mulhaqun. Allahummə innə nəstəinukə va nəstəğfirukə va nusni aleykə-l-xeyra va lə nəkfurukə, va numinu bikə va nəxdau ləkə, va nəxləu mən yəğfurukə» (*Allahım, ancaq Sənə ibadət edirik, Sənin üçün namaz qılırıq və səcdə edirik. Sənə tərəf yönəlirik və tələsirik, rəhmətinə ümid edirik, əzabından qorxuruq. Şübhəsiz, əzabın kafirləri gözləyir. Allahım, Səndən yardım və məğfirət diləyirik. Sənin xeyirini tərifləyirik,*

[128] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/180; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/194; «İrva əl-ğəlil», 2/175.

Səni inkar etmirik, Sənə iman gətiririk, Sənə tabe oluruq və Sənə küfr edəni tərk edirik).[129]

33. Vitrdə salamdan sonra edilən dua

119- ((سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوس))

119. «Subhanə-l-məliki-l-quddusi» (*Nöqsansız, Pak, Mülkdar və Müqəddəs Allahım*) – 3 dəfə və üçüncüsündə səslə uzadaraq:

(([رَبِّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ]))

«[Rabbə-l-mələikəti va-r-ruhi]» (*Mələklərin və ruhun Rəbbi*)][130]

34. Narahatlıq, qəm və kədər anında edilən dua

---

[129] Bu çıxarışı əl-Beyhəqi «əs-Sünən əl-kübra» toplusunda vermiş və isnadını səhih saymışdır, 2/211. Şeyx əl-Əlbani «İrva əl-ğəlil»də (2/170) yazır ki, bu isnad həqiqətən səhihdir, lakin yalnız Ömərə qədər gedib çıxır.

[130] ən-Nəsai, 3/244, əd-Darəqütni və başqaları rəvayət etmişlər. Mötərizədəki əlavə əd-Darəqütninindir (2/31), isnadı səhihdir. Bax: «Zad əl-məad»ın Şüeyb əl-Arnautun və Əbdülqadir əl-Arnaut tərəfindən dəqiqləşdirilmiş nəşri, 1/337.

120- ((اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي))

120. «Allahummə inni abdukə, ibnu abdikə, ibnu əmətikə, nəsıyəti biyədikə, madın fiyyə hukmukə, adlun fiyyə qadaukə, əsəlukə bikulli ismin huva ləkə, səmmeytə bihi nəfsəkə, au ənzəltəhu fi kitəbikə, au alləmtəhu əhədən min xalqikə, au istəsərtə bihi fi ilmi-l-ğeybi indəkə, ən təcalə-l-quranə rabia qalbi, va nura sadri, va cələə huzni va zəhəbə həmmi» (*Allahım! Mən Sənin qulunam, Sənin qulunun oğluyam, Sənin kənizinin oğluyam! İxtiyarım Səndədir. Mənim barəmdə verdiyin hökm keçərlidir, bəxş etdiyin tale ədalətlidir. Sənə özün verdiyin, yaxud öz Kitabında nazil etdiyin, məxluqlarından birinə öyrətdiyin, yaxud öz yanında saxladığın qeyb elmində malik olduğun bütün adlarla yalvarıram ki, Quranı qəlbimin baharı, köksümün nuru et, qəmimdən və narahatlığımdan xilas olmağa səbəb et!*).[131]

121- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ))

---

[131] Əhməd, 1/391; əl-Əlbani bu hədisi səhih saymışdır.

121. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-həmmi va-l-həzəni, va-l-kəsəli, va-l-buxli va-l-cübni, va daləi-d-deyni va ğaləbəti-r-ricəl» (*Allahım! Həqiqətən, narahatçılıqdan və kədərdən, acizlikdən, tənbəllikdən, xəsislikdən və qorxaqlıqdan (cəsarətsizlik), borc yükü altında qalmaqdan və insanların çərənçiliyindən (boşboğazlığından) Sənə sığınıram*).[132]

35. Qəmgin olanda edilən dua

122- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمُ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمُ))

122. «Lə iləhə illə-l-lahu-l-azımu-l-həlim, lə iləhə illə-l-lahu rabbu-l-arşi-l-azım, lə iləhə illə-l-lah rabbu-s-səməvati va rabbu-l-ardı va rabbu-l-arşi-l-kərim» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Əzəmətli, Mülayim Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Əzəmətli ərşin Rəbbi Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səmaların Rəbbi və yerin Rəbbi, və nəcib ərşin Rəbbi*).[133]

---

[132] əl-Buxari, 7/158. Peyğəmbər (s.s) bu duanı çox oxuyardı. Bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/173.

[133] əl-Buxari, 7/154; Müslim, 4/2092.

123- ((اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلاَ تَكِلْنِي إِلىَ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ))

123. «Allahummə rahmətəkə ərcu fələ təkilni ilə nəfsi tarfətə ayn va aslıh li şəni kulləhu, lə iləhə illə ənt» (*Allahım, Sənin rəhmətini diləyirəm. Məni bir an da olsa öz ixtiyarıma buraxma, bütün işlərimi sahmana sal. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[134]

124- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، سُبْحَانَكَ ، إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ))

124. «Lə iləhə illə ənt subhanəkə inni kuntu minə-z-zalimin» (*Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Pak və nöqsansızsan. Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşdum*).[135]

125- ((اللهُ اللهُ رَبِّي، لاَ أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا))

---

[134] Əbu Davud, 4/324; Əhməd, 5/42; əl-Əlbani və Əbdülqadir əl-Arnaut bunu yaxşı hədis hesab etmişlər.

[135] ət-Tirmizi, 5/529 və əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razı olduğunu bildirmişdir (1/505). Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/168.

125. «Allahu Allahu rabbi, lə uşriku bihi şeyən» (*Allah, Allah mənim Rəbbim! İbadətimdə və itaətimdə Ona heç nəyi şərik qoşmuram*).[136]

36. Düşmənlə, qoluzorlu ilə rastlaşarkən edilən dua

126- ((اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ))

126. «Allahummə innə nəcəlukə fi nuhurihim va nəuzu bikə min şururihim» (*Allahım! Həqiqətən, biz Sənə yalvarırıq, onları məhv edəsən və onların şərindən Sənə sığınırıq*).[137]

127- ((اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي ، وَأَنْتَ نَصِيرِي ، بِكَ أَجُولُ ، وَبِكَ أَصُولُ ، وَبِكَ أُقَاتِلُ))

127. «Allahummə əntə adudi va əntə nəsıri, bikə əculu va bikə əsulu va bikə uqatilu» (*Allahım! Sən mənim köməyimsən, Sənin köməyinlə hərəkət edirəm, Səninlə birgə*

---

[136] Əbu Davud, 2/87. həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/335.

[137] Əbu Davud, 2/89; əl-Hakim bu hədisi səhih saymış, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (2/142).

düşmən üstünə hücum edirəm, Sənin köməyinlə vuruşuram).[138]

128- ((حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ))

128. «Hasbunə-l-lahu va nimə-l-vakil» (*Allah bizə bəs edər, O nə gözəl vəkildir*) (Ali-İmran, 173).[139]

37. Hökmdarın ədalətsizliyindən qorxanın duası

129- ((اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، كُنْ لِي جَاراً مِنْ فُلاَنِ بْنِ فُلاَنٍ ، وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلاَئِقِكَ ؛ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَو يَطْغَى ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ))

129. «Allahummə rabbə-s-səməvati-s-səbi va rabbə-l-arşi-l-azım, kun li cəran min <u>fuləni-bni fulənin</u> (qorxduğun insanın adı çəkilir) va əhzəbihi min xaləiqikə, ən yəfruta aleyyə əhədun minhum au yatğa, azzə cərukə va cəllə sənəukə va lə iləhə illə ənt» (*Allahım! Yeddi qat səmaların Rəbbi, Böyük və Ulu ərşin Rəbbi Allahım!* <u>*Filankəs oğlu filankəsdən*</u> *(qorxduğun insanın adı çəkilir) mənim üçün qoruyan (havadar) ol və onun*

---

[138] Əbu Davud, 3/42; ət-Tirmizi, 5/572; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/183.

[139] əl-Buxari, 5/172.

köməkçilərindən, hansılarını ki Sən xəlq etmisən, mənim üçün qoruyan (mühafizəçi) ol ki, heç biri məni incitməsin (ziyan yetirməsin) və ya zülmə düçar olmayım. Qüvvətlidir o kəs ki, Sən mühafizə edirsən, saysız-hesabsız sənalar Sənədir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).

130- ((اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعاً، اللهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللهِ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ، الْمُمْسِكِ السَمَواتِ السَّبْعِ أَنْ يَقَعْنَ عَلَى الأَرْضِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلاَنٍ، وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنْ الجِنِّ وَالإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَاراً مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ))

130. 3 dəfə: «Allahu əkbər, Allahu əazzu min xalqihi cəmian, Allahu əazzu mimmə əxafu va əhzəru, əuzu billəhi-l-ləzi lə iləhə illə huva, əl-mumsiki-s-səməvati-s-səbi ən yəqanə alə-l-ardı illə bi iznihi, min şərri abdikə fulənin (qorxduğun insanın adı çəkilir), va cunudihi va ətbəihi va əşyəihi minə-l-cinni va-l-insi, Allahummə kun li cəran min şərrihim cəllə sənəukə va azzə cərukə va təbərakə-smuk va lə iləhə ğeyruk» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah bütün məxluqlardan qüvvətlidir, Allah qüdrətlidir şəxsdən ki, kimdən mən qorxuram və çəkinirəm. Allahım, Sənə sığınıram. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, səmanın yeddi qatını saxlayan ki onlar yer üzünə düşməsin, Onun buna izni olmasa, Sənin filan (qorxduğun insanın adı çəkilir) qulunun şərindən və onun*

qoşunundan, tərəfdarlarından və köməkçilərindən olan cinlərdən və insanlardan Sənə sığınıram. Allahım, məni onların şərindən qoru. Saysız-hesabsız sənalar Sənədir. Qüvvətlidir o şəxs ki, Sən onu qoruyursan. Sənin adın mübarəkdir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).

38. Düşmənə qarşı edilən dua

131- ((اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الكتَابِ سَرِيعُ الحِسَابِ اهزِمِ الاحزَابَ اللَّهُمَّ اهزمهُم وَزَلزِلهُم))

131. «Allahummə munzilə-l-kitəbi, səria-l-hisəbi ihzimi-l-əhzəbə, Allahummə əhzimhum və zəlzilhum» (*Allahım! Kitabı nazil edən, haqq hesabda yeyin (iti, yavuq) onları məğlubiyyətə uğrat. Allahım, onları darmadağın et və sarsıt*).[140]

39. Bir dəstə şəxsdən qorxduqda edilən dua

132- ((اللَّهُمَّ اكفِنِيهم بِمَا شِئْتَ))

[140] Müslim, 3/1362.

132. «Allahummə-kfinihim bimə şitə» (*Allahım, məni onlardan istədiyin kimi xilas et*).[141]

40. İmanda şəkk-şübhəyə düşənin duası

133- ((يَسْتَعِيذُ بِاللهِ))

133. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram*) deyib Allaha sığınmalıdır[142] və şəkk etdiyi şeydən əl çəkməlidir.[143]

134- ((آمَنْتُ بِاللهِ وَرُسُلِهِ))

134. Deməlidir: «Əməntu billəhi va rusulihi» (*Allaha və Onun elçilərinə* iman gətirdim).[144]

135. Uca Allahın bu kəlamını oxumalıdır:

135- {هُوَ الأَوَّلُ وَالآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ }

---

[141] Müslim, 4/2300.
[142] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/336; Müslim, 1/120.
[143] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/336; Müslim, 1/120.
[144] Müslim, 1/119-120.

«Huva-l-Avvalu va-l-Əxiru va-z-Zahiru va-l-Batınu va huva bikulli şeyin alim» (*Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batin də Odur. O, hər şeyi Biləndir*).[145]

41. Borcdan çıxmaq üçün edilən dua

136- ((اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلاَلِكَ عَنْ حَرَامِكَ ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ))

136. «Allahummə-kfini bihaləlikə an haramikə və əğnini bifadlikə ammən sivak» (*Allahım! Məni halal etdiyinlə kifayətləndir ki, harama möhtac qalmayım və rəhmətinlə Səndən başqa kiməsə möhtac qalmayım*).[146]

137- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ))

137. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-həmmi va-l-hazəni va-l-aczi va-l-kəsəli va-l-buxli va-l-cubni va daləi-d-deyni va ğaləbəti-r-ricəl» (*Allahım! Qəmdən və kədərdən, acizlikdən və tənbəllikdən, xəsislikdən və cəsarətsizlikdən (qorxaqlıqdan), borclu qalmaqdaq və adamların boşboğazlığından Sənə sığınıram*).[147]

---

[145] Əbu Davud, 4/329; əl-Əlbani və əl-Arnaut bunu yaxşı hədis hesab etmişlər.

[146] ət-Tirmizi, 5/560; və bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/180.

[147] əl-Buxari, 7/158.

42. Namaz qılarkən, yaxud Quran oxuyarkən qəlbində şeytan vəsvəsəsi (narahatlıq) hiss etdikdə edilən dua

138- ((أَعُوذُ بِاللهِ مِنْ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ))

138. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram*) deyib ondan Allaha pənah aparmaq və üç dəfə sol çiyninə tərəf tüpür.[148]

43. Bir işdə çətinlik çəkdikdə edilən dua

139- ((اللَّهُمَّ لاسَهْلَ إِلاَّ مَا جَعَلْتَهُ سَهْلاً، وَأَنْتَ تَجْعَلُ الحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلاً))

139. «Allahummə lə səhlə illə mə cəaltəhu səhlən va əntə təcalu-l-həznə izə şitə səhlən» (*Allahım! Sənin asan etdiyin işdən asanı yoxdur. Həqiqətən, Sənin üçün çətin bir iş (məsələ) yoxdur*).[149]

---

[148] Müslim, 4/1729.

[149] İbn Hibban, №427; İbn əs-Sünni, №351; Hafiz demişdir ki, bu, səhih hədisdir. Həmç. bax: ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar» («Zikrlər»), səh.106; İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», Bişr Məhəmməd Üyun tərəfindən dəqiqləşdirilmiş nəşri, səh.171, №351.

44. Günah etmiş insan nə deməli və nə etməlidir

140. «Bir günah iş görmüş bəndə paklanıb (lazımi səviyyədə dəstəmaz alıb) sonra qalxıb iki rükət namaz qılsa, ondan sonra Allahdan bağışlanmasını diləsə Allah onu hökmən bağışlar».[150]

45. Şeytanı və onun vəsvəsələrini qovmaq üçün edilən dua

141. Şeytandan Allaha pənah aparmaq – «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram*);[151]

142. Əzən oxumaq[152];

143. Şəriətə uyğun zikrlər və Quran oxumaq.*

* – «Evlərinizi qəbirstanlıqlara çevirməyin. Həqiqətən, şeytan əl-Bəqara surəsinin oxunduğu evdən qaçar».[153] Şeytanı səhər və axşam edilən zikrlər,

---

[150] Əbu Davud, 2/86; ət-Tirmizi, 2/257. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/173.

[151] Əbu Davud, 1/206 və ət-Tirmizi. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/77; həmç. bax: əl-Müminun surəsi, 97-98-ci ayələr.

[152] Müslim, 1/291; əl-Buxari, 1/151.

[153] Müslim, 1/539.

yatarkən və yuxudan oyanarkən edilən zikrlər, məscidə girərkən və çıxarkən edilən zikrlər və yatarkən Kursi ayəsini, əl-Bəqara surəsinin axırıncı iki ayəsini oxumaq kimi digər şəriətə uyğun zikrlər qovur. Kim yüz dəfə «Lə iləhə illə-l-llah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir» (Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O hər şeyə qadirdir) – desə, həmin gün ərzində şeytandan qorunmuş olar. Əzən də şeytanı qovur.

46. İnsanı razı salmayan, yaxud istədiyinin əksinə olan hadisə baş verəndə edilən dua

144- ((قَدَرُ اللهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ))

144. «Allah üçün güclü mömin zəif mömindən daha yaxşı və daha sevimlidir. Onların hər birinin öz xeyri var. Hər şeydə sənə faydalı olana yönəl, Allahdan kömək dilə və ruhdan düşmə. Başına bir iş gəlsə demə ki, əgər belə-belə etsəydim… De ki: «Qadəru-l-lahi va mə şəə fəalə» (*Bu, Allahın qədəridir, O nəyi istədi onu da etdi*). «Əgər» sözü şeytan əməli üçün yol açır».[154]

---

[154] Müslim, 4/2052.

47. Təzə doğulmuş uşağın atasına edilən təbrik və ona cavab

145- ((بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي المَوْهُوبِ لَكَ ، وَشَكَرْتَ الوَاهِبَ ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ ، وَرُزِقْتَ بِرَّهُ))

145. «Bərakə-l-lahu ləkə fi-l-mauhubi ləkə va şəkərtə-l-vahibə va bələğa əşuddəhu va ruziqtə birrahu» (*Allah sənə verdiyi bu uşağı sənin üçün mübarək etsin. Hədiyyə Edənə şükr et, uşağın yetkinliyə çatsın və onun hörmətli insan olmağını görəsən*). Təbrik edənə cavab:

((بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَزَاكَ اللهُ خَيْراً، وَرَزَقَكَ اللهُ مِثْلَهُ، وَأَجْزَلَ ثَوَابَكَ))

«Bərakə-l-lahu ləkə va bərakə aleykə va cəzəkə-l-lahu xeyran va razəqakə-l-lahu misləhu va əczələ səvabəkə» (*Allah sənə bərəkət və xeyir-duasını versin, xeyirlə mükafatlandırsın. Allah sənə də buna bənzər ruzi versin və savabını artırsın*).

48. Uşaqları qorumaq üçün ovsun

146- ((أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ))

146. Rəsulullah (s.a.v.) Həsən və Hüseyn üçün belə ovsun oxuyarmış: «Uizukumə bikəliməti-l-ləhi-t-təmmə min kulli şeytanin va həmmətin va min kulli aynin ləmmə» (*Sizin hər bir şeytan və həşəratın şərindən, hər bir pis gözdən (bəd nəzərdən) qorunmanızı Allahın tam kəlamlarına sığınıram*).[155]

49. Xəstəni ziyarət edənin duası

147- ((لاَ بَأْسَ، طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللهُ))

147. «Lə bəsə tahurun in şəallah» (*Eybi yoxdur, Allah qoysa təmizlikdir*).[156]

148- ((أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ))

148. 7 dəfə: «Əsəlu-l-lahə-l-azım rabbə-l-arşi-l-azım ən yəşfiyəkə» (*Əzəmətli ərşin Rəbbi, Əzəmətli Allaha yalvarıram ki, sənə şəfa versin*).[157] *

* – Bir müsəlman bəndə xəstəyə baş çəkib ona yeddi dəfə deməlidir.

---

[155] əl-Buxari, 4/119.

[156] əl-Buxari, izahlı nəşri, 10/118.

[157] ət-Tirmizi və Əbu Davud. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/210; «Səhih əl-cami», 5/180.

50. Xəstəyə baş çəkməyin fəziləti

149. Rəsulullah (s.a.v.) belə buyurmuşdur: «Müsəlman qardaş xəstə olanda ona baş çəkməyə gedən insan onun yanına çatıb oturanadək getdiyi yol Cənnət bağından keçir. Xəstənin yanına çatıb oturanda, onu mərhəmət bürüyər; xəstəyə səhər baş çəksə, axşamadək yetmiş min mələk ona xeyir-dua diləyər, axşam baş çəksə, ona səhərədək yetmiş min mələk xeyir-dua diləyər».[158]

51. Həyatından bezmiş və ümidini itirmiş xəstənin duası

150- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الأَعْلَى))

150. «Allahummə-ğfirli varhamni va-l-hiqni bi-r-rafiqi-l-ələ» (*Allahım! Məni bağışla, mənə rəhm et, məni ən uca dosta (Allaha) qovuşdur*).[159]

151- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، إِنَّ لِلْمَوْتِ لَسَكَرَاتٍ))

151. Peyğəmbər (s.a.v.) əllərini suya salıb üzünü silərək deyirmiş: «Lə iləhə illə-l-lahu innə lilmauti

---

[158] ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/244; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/286; Əhməd Şakir də onu səhih hədis hesab etmişdir.

[159] əl-Buxari, 7/10; Müslim, 4/1893.

ləsəkərat» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, həqiqətən ölümün öz (can vermə) ağrıları var imiş*).[160]

152- ((لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ، لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ، لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللهُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ))

152. «Lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər, lə iləhə illə-l-lah vahdəhu, lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, lə iləhə illə-l-lah ləhu-l-mulku va ləhu-l-həmd, lə iləhə illə-l-lah va lə haulə va lə quvvatə illə billəh» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, Təkdir. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O Təkdir, Onun şəriki yoxdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, mülk və həmd Ona məxsusdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*).[161]

52. Can verənə nəyi təlqin etmək lazımdır

---

[160] əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/144.

[161] ət-Tirmizi və İbn Macə; əl-Əlbani onu səhih hesab etmişdir. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/152; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/317.

153. «Kimin son sözü «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*) olsa, o, Cənnətə düşər».[162]

53. Hər hansı bir müsibətə düçar olanın duası

154- ((إنَّا للهِ وإنَّا إليهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي واخْلِفْ لِي خَيراً مِنهَا))

154. «İnnə li-l-ləhi va innə ileyhi raciun, Allahummə curni fi musıbəti va əxlif li xeyran minhə» (*Biz Allaha məxsusuq, Onun yanına da qayıdacağıq. Allahım, başıma gəlmiş bu müsibət müqabilində məni mükafatlandır və onu mənim üçün xeyirlə əvəz et*).[163]

54. Ölünün gözünü örtərkən edilən dua

155- ((اللَّهمَّ اغْفِرْ لِفلانَ (باسمه) وارفع دَرَجَتَهُ في المَهدِيين واخْلُفْهُ في عَقِبِهِ في الغَابرِينَ واغْفِر لَنَا ولَهُ يَاربَّ العَالَمِين وافْسَح لَهُ في قَبرهِ ونَوِّر لَهُ فِيهِ))

155. «Allahummə-ğfir lifulənin *(adı ilə)* varfa dəracətuhu fi-l-məhdiyyinə va-xlufhu fi aqıbihi fi-l-

[162] Əbu Davud, 3/190; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/342.

[163] Müslim, 2/632.

ğabirinə va-ğfir lənə və ləhu yə rabbə-l-aləmin va-fsəh ləhu fi qabrihi va nəvvır ləhu fihi» (*Allahım, filankəsi (adı ilə) bağışla, doğru yolda olanların içərisində onun dərəcəsini yüksəlt, onu ondan sonra qalanlar üçün əvəz et, ey aləmlərin Rəbbi! Bizi də, onu da bağışla. Onun qəbrini geniş və nurlu et*).[164]

55. Meyit namazı qılınarkən vəfat etmiş müsəlman üçün edilən dua

156- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وارْحَمْهُ وعَافِهِ واعْفُ عَنْهُ وأكْرِم نُزُلَهُ وَوَسِّع مُدْخَلَهُ واغْسِلْهُ بِالماءِ والثَّلجِ وَالبَرَدِ وَنَقّهِ مِنَ الخَطَايَا كَمَا نَقّيتَ الثَّوبَ الأبيضَ مِنَ الدَّنَسِ وابْدِلهُ دارًا خَيرًا مِن دارِهِ وأهْلاً خَيرًا مِن أهْلِهِ وزَوجًا خَيرًا مِن زَوجِهِ وادْخِلهُ الجنَّةَ وأعِذهُ منَ عَذابِ القَبرِ [وعَذَابِ النَّارِ]))

156. «Allahummə-ğfir ləhu varhəmhu va afihi vafu anhu va əkrim nuzuləhu va vassi mudxaləhu vağsilu bi-l-məi va-s-səlci va-l-bərad va nəqqıhi minə-l-xatayəyə kəmə nəqqeytə-s-saubə-l-əbyəd minə-d-dənəs va əbdilhu dəran xeyran min dərihi va əhlən xeyran min əhlihi va zaucən xeyran min zaucihi va ədxilhu-l-cənnətə va əizhu min azəbi-l-qabri [va azəbi-n-nər]» (*Allahım onu bağışla, ona rəhm et, onun əhvalını yaxşı et, onu*

[164] Müslim, 2/634.

əfv et, onun yerini yumşaq et, girdiyi yerini (qəbrini) geniş et, onu su, qar və dolu ilə yu və xətalarından ağ paltarı çirkdən təmizlədiyin kimi təmizlə və onun evinin əvəzinə daha yaxşı ev, ailəsinin əvəzinə daha yaxşı ailə, həyat yoldaşının əvəzinə daha yaxşı həyat yoldaşı ver! Onu Cənnətə göndər, onu qəbr əzabından [Cəhənnəm odunun əzabından] qoru).[165]

157- ((اللَّهمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وغَائِبِنَا وصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وأُنْثَانَا اللَّهمَّ مَن أحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأحْيِهِ عَلَى الإسْلاَمِ وَمَن تَوَفَّيتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الإيمانِ اللَّهمَّ لاَ تَحرِمنَا أجرَهُ وَلاَ تُضِلَّنَا بَعدَهُ))

157. «Allahummə-ğfir li hayyinə va meyyitinə va şəhidinə va ğaibinə va sağırinə va kəbirinə va zəkərinə va unsənə, Allahummə mən əhyeytəhu minnə fə əhyeyhi alə-l-isləmi va mən təvaffeytəhu minnə fətəvaffəhu alə-l-iməni, Allahummə lə təhrimnə əcrahu va lə tudıllənə badəhu» (*Allahım, dirimizi də, ölümüzü də, burada olanımızı da, olmayanımızı da, kiçiyimizi də, böyüyümüzü də, kişilərimizi də, qadınlarımızı da bağışla. Allahım, hansımızı yaşatsan, müsəlman kimi yaşat, hansımızı öldürsən, iman gətirmiş halda öldür. Allahım, bizi imanın mükafatından məhrum etmə və imana gələndən sonra doğru yoldan azmağa qoyma*).[166]

[165] Müslim, 2/663.

[166] İbn Macə, 1/480; Əhməd, 2/368. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/251.

158- ((اللَّهمَّ إنَّ فلانَ ابن فلان في ذِمَّتِكَ وحَبلِ جِوَارِكَ فَقِهِ مِن فِتنَةِ القَبرِ وعَذَابِ النَّارِ وأنتَ أهلُ الوَفَاءِ والحقِّ فاغْفِر لَهُ وارْحَمْهُ إنَّكَ أنتَ الغَفُورُ الرَّحِيمُ))

158. «Allahummə innə fulənə-bnə fulənin (vəfat etmiş kəsin adı) fi zimmətikə, va habli civarikə fəqihi min fitnəti-l-qabri va azəbi-n-nəri, va əntə əhlu-l-vafəi va-l-haqqi, fəğfir ləhu varhəmhu innəkə əntə-l-ğafuru-r-rahim» (*Allahım! Filankəs oğlu filankəs (vəfat etmiş kəsin adı) Sənin himayəndədir, Sənə bağlıdır. Onu qəbir fitnəsindən, Cəhənnəm odunun əzabından qoru. Sən vəfa və haqq əhlisən. Onu bağışla, ona rəhm et. Həqiqətən, Sən Bağışlayan və Mərhəmətlisən*).[167]

159- ((اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وابنُ أمَتِكَ احْتَاجَ إلي رَحْمَتِكَ وَأنتَ غَنِىٌّ عَن عَذَابِهِ إنْ كَانَ مُحسِنًا فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ وإنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ))

159. «Allahummə abdukə vabnu əmətikə əhtəcə ilə rahmətikə va əntə ğaniyyun an azəbihi, in kənə muhsinən fəzid fi həsənətihi va in kənə musiən fətəcəvaz anhu» (*Allahım! Sənin qulun və Sənin kənizinin övladı Sənin mərhəmətinə ehtiyac duydu. Sənin onun əzab çəkməsinə*

[167] İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/251; həmç. Əbu Davud, 3/211.

ehtiyacın yoxdur. Yaxşı əməl sahibidirsə, yaxşı əməllərini artır. Pis əməl sahibidirsə, onun günahlarını heç et).[168]

56. Yetkinlik yaşına çatmamış uşaq üçün qılınan meyit namazında oxunan dua

160- ((اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ القَبْرِ))

160. «Allahummə əizhu min azəbi-l-qabri» (*Allahım, onu qəbir əzabından qoru*). Bunu da desə yaxşı olar:

((اللَّهمَّ اجْعَلْهُ فَرَطًا ودُخرًا لوَالِدَيهِ وَشَفِيعًا مُجَابًا، اللَّهمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِينِهِمَا وأعظِم بِهِ أُجُورَهُمَا وألحِقْهُ بِصَالِحِ المؤمِنينَ واجْعَلْهُ فِي كَفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ وَقِهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الجَحِيمِ))

«Allahummə-c'alhu fəratan va zuxran livalideyhi va şəfi'an mucəbən. Allahummə səqqil bihi məvazinəhumə va ə'zım bihi ucurahumə va alhiqhu bisalihi-l-mu'minin vac'alhu fi kəfələti İbrahim vaqıhi birahmətikə azəbə-l-cəhim va əbdilhu dəran xeyran min dərihi va əhlən xeyran min əhlihi. Allahummə-ğfir li əsləfinə va əfratınə va mən səbəqanə bi-l-imən» (*Allahım, elə et ki, o valideyinlərini Cənnətdə qabaqlasın, onlar üçün ehtiyat və*

[168] əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu qeyd etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/359). Həmç. bax: əl-Əlbani. «Əhkam əl-cənaiz» («Dəfn mərasiminin hökmləri»), səh. 125.

havadar olsun, onu onlar üçün duasına cavab verilən vasitəçi et. Allahım, onunla onların (valideyinlərinin) çəkisini ağır et, mükafatlarını böyük et, onu əməlisaleh möminlərdən et, onu İbrahimin zəmanəti altına al, Öz mərhəmətinlə onu Cəhənnəm əzabından qoru).[169]

161- ((اللَّهمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فُرطًا وَسَلَفًا وَأَجْرًا))

161. «Allahummə-calhu lənə fəratan va sələfən va əcran» (*Allahım, onu valideyinlərini Cənnətdə qabaqlayan et və bizim üçün sələf və mükafat et*).[170] *

* – Həsən uşaq öləndə dua edərək Qur'andan əl-Fatihə surəsini oxuyub bunu deyərmiş.

57. Təziyə duası

162- ((إنَّ للهِ ماأَخَذَ، وَلَهُ مَاأعطى، وَكُلُّ شَيءٍ عِندَهُ بِأجَلٍ مُسَمىً ... فلتَصبِر وَلْتَحْتَسِبْ))

162. «İnnə li-l-ləhi mə əxəzə va ləhu mə əta va kullu şeyin indəhu bi əcəlin musəmmə… fə-l-tasbır va-l-təhtəsib» (*Allahın Özünə götürdüyü də Onundur, başqa-*

---

[169] Şeyx Əbdüləziz ibn Abdulla ibn Baz. «əd-Dürus əl-mühimmə li ammət əl-ümmə», səh. 15.

[170] əl-Bəğəvi. «Şərh əs-sünnə» («Sünnənin şərhi»), 5/357.

larına verdiyi də. O hər şeyin vaxtını təyin edib. Səbr et və Allaha təvəkkül et).[171]

Bunu da demək yaxşı olardı:

((أعظَمَ اللهُ اجرَكَ وأحْسَنَ عَزَاءَكَ وَغَفَرَ لِمَيِّتِكَ))

«Əzamə-l-lahu əcrakə va əhsənə azəəkə va ğafəra limeyyitikə» (*Allah mükafatını böyük etsin, sənə səbr və dözüm versin, ölmüş adamını bağışlasın*).[172]

58. Axirətə qovuşmuş ölünü qəbrə qoyarkən edilən dua

163-((بسم اللهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ))

163. «Bismi-l-ləhi va alə sunnəti rasuli-l-ləh» (*Allahın adı ilə, Rəsulullahın (Peyğəmbərin) şəriətinə müvafiq olaraq*).[173]

---

[171] əl-Buxari, 2/80; Müslim, 2/636.

[172] ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar» («Zikrlər»), səh. 126.

[173] Əbu Davud, 3/314; isnadı səhihdir. Əhməd isə bu hədisi belə şəkildə verir: «Allahın adı ilə və Rəsulullahın dini üzrə!»; isnadı həmçinin səhihdir.

59. Ölü dəfn edildikdən sonra edilən dua

164- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ))

164. «Allahummə-ğfir ləhu, Allahummə səbbithu» (*Allahım, onu bağışla! Allahım, onu möhkəmləndir*). *

* – Peyğəmbər (s.ə.v) ölünü dəfn edib qurtardıqdan sonra onun qəbri üstündə durub deyərdi: «Qardaşınız üçün Allahdan bağışlanma diləyin, ona möhkəm durmağı arzulayın; o indi sorğu-suala tutulur».[174]

60. Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua

165- ((السَّلاَمُ عَلَيكُم أهلَ الدِّيَارِ مِنَ المؤمِنينَ والمسلِمِينَ، وإنَّا إنْ شَاءَ اللهُ بِكُم لاَحِقُونَ [وَيَرْحَمُ اللهُ المُستَقدِمِينَ مِنَّا وَالمُستَأخِرِينَ] نَسأَلُ اللهُ لَنَا وَلَكُم العَافِيَةَ))

165. «Əs-sələmu aleykum əhlə-d-diyəri minə-l-mumininə va-l-muslimin va innə in şəa-l-lahu bikum ləhiqunə [va yərhamu-l-lahu-l-mustəqdiminə minnə va-l-mustəxirin]. Nəsəlu-l-lahə lənə va ləkumu-l-afiyətə» (*Sizə salam olsun, ey möminlər və müsəlmanlar diyarının əhli! Allah qoysa, biz də sizə qoşulacağıq. [Bizdən qabaq və*

[174] Əbu Davud, 3/315 və əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu söyləmiş, əz-Zəhəbi də onunla razı olduğunu bildirmişdir (1/370).

sonra olanlara Allahın mərhəməti olsun]. Allahdan özümüzə və sizə salamatlıq diləyirik).[175]

61. Külək əsərkən edilən dua

166-((اللَّهُمَّ إنِّى أسْألُكَ خَيرَهَا وأعُودُ بِكَ مِن شَرِّهَا))

166 «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə va əuzu bikə min şərrihə» (*Allahım, Səndən onun (küləyin) xeyrini diləyirəm, onun şərindən Sənə sığınıram*).[176]

167- ((اللَّهُمَّ إنِّى أسْألُكَ خَيرَهَا ، وخَيرَ مَا أُرسِلَتْ بِهِ ، وأعُودُ بِكَ مِن شَرِّهَا ، وشَرِّ مَا فِيهَا ، وَشَرِّ مَا أُرسِلَتْ بِهِ))

167. «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə, va xeyra mə ursilət bihi va əuzu bikə min şərrihə va şərri mə fihə, va şərri mə ursilət bihi» (*Allahım, Səndən onun xeyrini, onda olanın xeyrini, onunla göndərilmiş hər şeyin xeyrini diləyirəm. Onun şərindən, onda olanın şərindən, onunla göndərilmiş hər şeyin şərindən Sənə sığınıram*).[177]

62. Göy guruldayarkən edilən dua

---

[175] Müslim, 2/671.

[176] Əbu Davud, 4/326 və İbn Macə, 2/1228. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/305.

[177] Müslim, 2/616; əl-Buxari, 4/76.

168- ((سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعدُ بِحَمدِهِ والمَلاَئِكَةُ مِن خِيفَتِهِ))

168. «Subhanə-l-ləzi yusəbbihu-r-radu bihəmdihi va-l-mələikətu min xifətihi» (*Pak və Nöqsansız qarşısında göy gurultusu və mələklər qorxusundan təsbih edir Onun həmdinə*).[178] *

* – Abdullah ibn əz-Zubeyr (r.a) göy gurultusu eşidəndə sözünü yarımçıq qoyub bunu demişdir.

63. Yağış yağması üçün edilən dualardan

169- ((اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيثًا مُغِيثًا ، مَرِيئًا مَرِيعًا ، نَافِعًا غَير ضَارٍ ، عَاجِلاً غَيرَ آجِلٍ))

169. «Allahummə əsqinə ğeysən muğısən, mərian. Mərian nəfian ğeyra darrin, acilən ğeyra əcilin» (*Allahım, bizə çoxlu, xoş, bol, faydalı, ziyanı olmayan, vaxtından gec yox, tez yağan yağış göndər*).[179]

---

[178] «əl-Müvəttə», 2/992; əl-Əlbaninin dediyinə görə, isnadı səhih olub Abdulla ibn əz-Zübeyrə qədər gedib çatır.

[179] Əbu Davud, 1/303, isnadı səhihdir.

170-((اللَّهُمَّ أَغِثْنَا ، اللَّهُمَّ أَغِثْنَا ، اللَّهُمَّ أَغِثْنَا))

170. «Allahummə əğısnə, Allahummə əğısnə, Allahummə əğısnə» (*Allahım, bizə yağış yağdır! Allahım, bizə yağış yağdır! Allahım, bizə yağış yağdır!*).[180]

171- ((اللَّهمَّ اسْقِ عِبَادَكَ ، وَبَهَائِمَكَ وانْشُر رَحمَتَكَ وأحيي بَلَدَكَ المَيّت))

171. «Allahummə-sqi ibədəkə va bəhəiməkə, vanşur rahmətəkə, va əhyi bələdəkə-l-məyyitə» (*Allahım, bəndələrinə və heyvanlarına su ver, mərhəmətini hər yana yay, bu diyarını dirilt*).[181]

64. Yağış yağanda edilən dua

172- ((اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا))

172. «Allahummə sayyibən nəfian» (*Allahım, bu yağışdan bizə fayda ver*).[182]

---

[180] əl-Buxari, 1/224; Müslim, 2/613.
[181] Əbu Davud, 1/305; həmç. bax: ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar», səh.150.
[182] əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/518.

65. Yağış yağandan sonra edilən dua

173- ((مُطِرنَا بِفَضلِ اللهِ وَرَحمَتِهِ))

173. «Mutırnə bifadli-l-ləhi va rahmətihi» (*Bizim üçün Allahın fəziləti və mərhəməti ilə yağış yağdı*).[183]

66. Havanın açılması üçün edilən dualardan

174- ((اللَّهمَّ حَوَالَينَا وَلاَ عَلَينَا اللَّهمَّ عَلَى الآكَامِ والظِّرَابِ وَبُطُونِ الأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ))

174. «Allahummə havaleynə va lə aleynə, Allahummə alə-l-əkəmi va-z-zırabi va butuni-l-audiyəti va mənəbiti-ş-şəcəri» (*Allahım, üstümüzə yox, ətrafımıza yağdır. Allahım, təpələrə, vadilərin dərinliklərinə, ağaclıqlara yağdır*).[184]

67. Hilal (təzə ay) görünərkən edilən dua

[183] əl-Buxari, 1/205; Müslim, 1/83.
[184] əl-Buxari, 1/224; Müslim, 2/614.

175- ((اللهُ أَكْبَرُ اللَّهمَّ أَهِلّهُ عَلَيْنَا بِالأمنِ والإيمانِ والسَّلامةِ والإسلامِ والتَّوفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وتَرضَى رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللهُ))

175. «Allahu əkbər, Allahummə əhilləhu aleynə bi-l-əmni va iməni va-s-sələməti va-l-isləmi va taufiqi limə tuhibbu rabbənə va tərda rabbunə va rabbukə-l-lah» (*Allah hər şeydən üstündür və böyükdür. Allahım sevdiyin və razı qaldığın şeylər xatirinə onun başımız üzərində olması ilə bizə təhlükəsizlik, iman, salamatlıq, islam və müvəffəqiyyət ver. Bizim də Rəbbimiz Allahdır, sənin də*).[185]

68. Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua

176- ((ذَهَبَ الظَّمَأُ وابْتَلّتِ العُرُوقِ وثَبَتَ الأجْرُ إنْ شَاءَ اللهُ))

176. «Zəhəbə-z-zaməu vabtəlləti-l-uruq va səbətə-l-əcru in şəallah» (*Allahın istəyi ilə susuzluq keçib getdi, damarlar islandı, Allah istəsə mükafatı sübuta yetər*).[186] *

* – Abdullah ibn Ömər (r.a) iftar zamanı belə demişdir.

---

[185] ət-Tirmizi, 5/504; əd-Darimi, 1/336; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/157.

[186] Əbu Davud, 2/306 və başqaları; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/209.

177- ((اللَّهمَّ إنِّي أسْألُكَ برَحمَتِكَ الَّتي وَسِعَتْ كُلَّ شَيءٍ أنْ تَغفِرَ لِي))

177. «Allahummə inni əsələkə birahmətikə-l-ləti vasiat kullə şeyin ən təğfira li» (*Allahım, Sənin hər şeyi əhatə edən mərhəmətinlə Sənə yalvarıram ki, məni bağışla*).[187]

69. Yeməkdən əvvəl edilən dua

178. «Yemək yeməyə başlayanda «bismilləh» (*Allahın adı ilə!*) deyin. Yeməyin əvvəlində bunu deməyi unutsanız:

((بِسمِ اللهِ فِي أوّلِهِ وآخِرِهِ))

«bismi-l-ləhi fi əvvalihi va əxirihi» (*Həm əvvəldə, həm də axırda Allahın adı ilə!*) – demək lazımdır.[188]

179. Allahın verdiyi təamı (yeməli şeyi) yedikdə demək lazımdır:

179-((اللَّهمَّ بَارك لَنَا فِيهِ وأطعِمنَا خَيرًا مِنهُ))

[187] İbn Macə, 1/557; Hafiz «Təxric əl-əzkar»da bunun yaxşı hədis olduğunu söyləmişdir; bax: «Şərh əl-əzkar» («Zikrlərin şərhi»), 4/342.

[188] Əbu Davud, 3/347; ət-Tirmizi, 4/288; bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/167.

«Allahummə bərik lənə fihi va atımnə xeyran minhu» (*Allahım, bu təama bərəkət ver, bizə ondan da yaxşısını ver*).

Allah kimə süd və ya süd məhsulları qismət etsə, desin:

((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنهُ))

«Allahummə bərik lənə fihi va zidnə minhu» (*Allah bərəkət versin; Allah artıq etsin*).[189]

70. Yeməyi yeyib qurtararkən edilən dua

180- ((الحمْدُ للهِ الّذِي اطْعَمَنِي هذا وَرَزَقَنِيهُ مِنْ غَير حَوْلٍ مِنِّي وَلاَ قُوّةٍ))

180. «Əl-həmdu lilləhi-l-ləzi ətaməni həzə va razəqanihi min ğeyri haulin minni va lə quvvatin» (*Özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən mənə bu təamı qismət edən və ruzini verən Allaha həmd edirəm*).[190]

---

[189] ət-Tirmizi, 5/506; bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/158.

[190] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/159.

181- ((الحَمْدُ للهِ حَمْداً كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ غَيْر [مُكَفِّيٍّ وَلاَ] مُوَدَّعٍ ولا مُستَغنيً عَنهُ رَبَّنا))

181. «Əl-həmdu lilləhi həmdən kəsiran tayyibən mubərakən fihi, ğeyra [məkfiyyin va lə] muvaddəin va lə mustəğnəən anhu rabbənə» (*Həmd Allaha məxsusdur! Çox-çox xoş, uğur gətirən (əvəzi olmayan) və arası kəsilməyən. Bizim Rəbbimizin buna ehtiyacı olmasa da, biz belə deyirik*).[191]

71. Qonağın ona yemək verən ev sahibinə etdiyi dua

182- ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيمَا رَزَقْتَهُم، واغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُم))

182. «Allahummə bərik ləhum fimə razəqtəhum, vağfir ləhum varhamhum» (*Allahım, onlara verdiyin ruzini bərəkətli et, onları bağışla və onlara rəhm et*).[192]

72. Su verənə edilən, yaxud su istəmək üçün edilən dua

---

[191] əl-Buxari, 6/214; ət-Tirmizi, 5/507.
[192] Müslim, 3/1615.

183- ((اللَّهُمَّ أَطْعِمِ مَنْ أَطْعَمَنِي واسْقِ مَنْ سَقَانِي))

183. «Allahummə ətim mən ətaməni va-sqi mən səqani» (*Allahım, mənə yemək verənə yemək ver, su verənə su ver*).[193]

73. Başqa bir adamın evində iftar açarkən edilən dua

184-((أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُم الأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيكُم المَلاَئِكَةُ))

184. «Əftara indəkumu-s-saimun va əkələ taəmukumu-l-əbrar va sallət aleykumu-l-məlaikətu» (*Sizin yanınızda oruc tutanlar iftarlarını açdılar, yeməyinizi Allah adamları yedilər, mələklər sizə xeyir-dua verdilər*).[194]

74. Əlavə oruc tutmuş adam bir yerə dəvət olunub yemək üstünə çıxarsa və orucu pozmaq niyyəti yoxdursa nə etməlidir

---

[193] Müslim, 3/126.

[194] Əbu Davud, 3/367; əl-Əlbani «Təxric əl-kəlim»də bu hədisin səhih olduğunu söyləmişdir, səh. 103.

185. «Çağırılan yerə gedərlər. Yemək zamanı ağzı oruclu olan dəvət edənlərə dua etməli, oruc tutmayan yeməyini yeməlidir».[195]

75. Ağzı oruclu adamı birisi söysə, o necə cavab verməlidir

186. «İnni saim, inni saim» (*Mən orucam, mən orucam*).[196]

76. Meyvənin nübarını görərkən edilən dua

187- ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا))

187. «Allahummə bərik lənə fi səmərinə va bərik lənə fi mədinətinə va bərik lənə fi sainə va bərik lənə fi muddinə» (*Allahım, barımıza da, şəhərimizə də, azımıza da, çoxumuza da bərəkət ver*).[197]

77. Asqırarkən edilən dua

[195] Müslim, 2/1054.
[196] əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/103; Müslim, 2/806.
[197] Müslim, 2/1000.

188. Asqıran adam deməlidir:

188-((الحَمْدُ لِلَّهِ))

«Əl-həmdu lilləh» (*Həmd Allaha məxsusdur*). Bu zaman yanındakı adam deməlidir:

((يَرْحَمُكَ اللهُ))

«Yarhamukə-l-lah» (*Allah sənə rəhm etsin*) deyənə belə cavab vermək lazımdır:

((يَهْدِيْكُمُ اللهُ وَيُصْلِحُ بالَكُم))

«Yəhdikumu-l-lah va yuslıh bələkum» (*Allah sizə doğru yol bəxş etsin və əməllərinizi sahmana salsın*).[198]

78. Kafir asqıranda ona nə deyilir

189- ((يَهْدِيْكُمُ اللهُ وَيُصْلِحُ بالَكُم))

189. «Yəhdikumu-l-lah va yuslıh bələkum» (*Allah sizi düz yola yönəltsin və əməllərinizi sahmana salsın*).[199]

[198] əl-Buxari, 7/125.

79. Evlənən kişi üçün edilən dua

190- ((بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيرٍ))

190. «Bərakə-l-lahu ləkə va bərakə aleykə va cəməa beynəkumə fi xeyrin» (*Allah mübarək etsin və bərəkət versin, Allah hər ikinizi xeyirlə birləşdirsin*).[200]

80. Kişilərin evlənərkən və minik heyvanı alarkən etməli olduqları dua

191- ((اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ خَيرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيهِ))

191. «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə va xeyra mə cəbəltəhə aleyhi, va əuzu bikə min şərrihə va şərri mə cəbəltəhə aleyhi» (*Allahım, Səndən bunun və bunun yaradılmasının xeyrini diləyirəm. Bunun şərindən və*

[199] ət-Tirmizi, 5/82; Əhməd, 4/400; Əbu Davud, 4/308. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/354.

[200] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/316.

yaradılmasının şərindən Sənə sığınıram). Dəvə alan bu sözləri dəvənin hürgücündən tutub deməlidir.[201]

81. Cinsi əlaqədən əvvəl edilən dua

192-((بِسمِ اللهِ، اللَّهمَّ جَنِّبْنَا الشَّيطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيطَانَ مَا رَزَقْتَنَا))

192. «Bismi-l-ləh, Allahummə cənnibnə-ş-şeytanə va cənnibi-ş-şeytanə mə razəqtənə» (*Allahın adı ilə! Allahım, şeytanı bizdən və bizə verdiyin ruzidən* (övlad nəzərdə tutulur) *uzaq et*).[202]

82. Qəzəblənərkən edilən dua

193- ((أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيطَانِ الرَّجِيمِ))

193. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənət-lənmiş şeytandan Allaha sığınıram*).[203]

83. Xəstəni görərkən edilən dua

---

[201] Əbu Davud, 2/248; İbn Macə, 1/617; həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/324.
[202] əl-Buxari, 6/141; Müslim, 2/1028.
[203] əl-Buxari, 7/99; Müslim, 4/2015.

194- ((الحمْدُ للهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلاكَ بهِ وَفضَّلنِي علَى كَثِير مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلاً))

194. «Əl-həmdu lilləhi-l-ləzi afəni mimmə-btələkə bihi va faddaləni alə kəsirin mimmən xaləqa təfdılən» (*Səni tutan azara məni salmamış və xəlq etdiyi bəndələrin çoxundan üstün tutmuş Allaha həmd olsun*).[204]

84. Məclisdə nə deyilir

195. İbn Ömərin (Allah ondan və atasından razı olsun!) rəvayətinə görə, məclisin əvvəlindən axırınadək Rəsulullahın (s.a.v.) 100 dəfə

195-((رَبِّ اغفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إنَّكَ أنْتَ التَّوَابُ الغَفُورُ))

«Rabbi-ğfir li va tub aleyyə innəkə əntə-t-təvvabu-l-ğafur» (*Rəbbim, məni bağışla, tövbəmi qəbul et, Sən tövbəni qəbul Edən və Bağışlayansan*) – demişdir.[205]

---

[204] ət-Tirmizi, 5/494 və 5/493; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153.

[205] ət-Tirmizi və başqaları; bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/321. Bu mətn ət-Tirmizinindir.

85. Məclis kəffarəsi *

* Kəffarə – günahın yuyulması.

196- ((سُبحَانَكَ اللَّهمَّ وبحمدِكَ أَشْهَدُ أنْ لاَ إلَهَ الاَّ أنْتَ استَغْفِرُكَ وأتُوبُ إلَيكَ))

196. «Subhanəkə-l-lahummə va bihəmdik, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əstəğfirukə va ətubu ileyk» (*Nöqsansız və həmd sahibi Allahım! Şəhadət verirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səndən bağışlanma diləyirik və Sənə tövbə edirik*).[206] *

* – Aişənin (r.a) belə dediyi rəvayət olunur: «Elə bir məclis olmazdı ki, Rəsulullah (s.a.v) orada Qur’an oxuyarkən və namaz qılarkən nitqini hökmən eyni sözlərlə bitirməsin. Bir dəfə mən soruşdum: "Ya Rəsulullah, görürəm ki, hər hansı məclisdə oturanda Qur’an oxuyarkən və salavat çevirərkən nitqini yalnız bu sözlərlə tamamlayırsan". Dedi: "Belə ki, məclisdə kim xeyir söz danışsa, ona xeyirə uyğun möhür vurular; kim şər söz danışsa, günahını yumaq üçün kəffarəsi olar"».[207]

---

[206] Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153.

[207] Bu çıxarışı ən-Nəsai «Əməl əl-yövm və əl-leylə»də (səh. 273) və imam Əhməd «əl-Müsnəd»də (6/77) rəvayət etmişlər. Doktor Faruq Həmadə demişdir ki, onun isnadı səhihdir.

86. «Allah səni bağışlasın» (Ğafəra-l-lahu ləkə) duasına cavab

((وَلَكَ)) – 197

197. «Va ləkə» (*Səni də*).[208]

87. Hər hansı bir yaxşılıq edənə edilən dua

((جَزَاكَ اللهُ خَيراً)) -198

198. «Cəzəkə-l-lahu xeyran» (*Allah səni xeyirlə mükafatlandırsın*).[209]

88. Möminləri Dəccaldan qoruyan zikr

199. «Kim əl-Kəhf surəsinin əvvəlindən on ayə əzbərləsə, Dəccaldan qorunar».[210]

Hər namazın axırıncı təşəhhüdünün ardınca «Əuzu bi-l-ləhi» deyib Allaha sığınmaq da Dəccaldan qoruyar.

---

[208] Əhməd, 5/82; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», dəqiq. nəşri, səh.218, №421.

[209] ət-Tirmizi, [1]2035; həmç. bax: «Səhih əl-cami», [1]6244; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/200.

[210] Müslim, 1/555.

Bundan əlavə bu kitabdakı 55, 56-cı dualara bax.

89. «Səni Allah xatirinə sevirəm» (İnni uhibbukə fi-l-ləhi) deyənə edilən dua

200-((أَحَبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ))

200. «Əhəbbəkə-l-ləzi əhbəbtəni ləhu» (*Səni görüm məni xatirinə sevdiyin (Allah) səni də sevsin*).[211]

90. Malını təklif edənə edilən dua

201- ((بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ))

201. «Bərakə-l-lahu ləkə fi əhlikə va məlikə» (*Allah sənə ailəndən və malından xeyir versin*).[212]

91. Dar gündə borc verənə edilən dua

202-((بَارَكَ اللهُ لَكَ في أهلِكَ وَمَالِكَ، إنَّمَا جَزَاءُ السَّلفِ الحمدُ والأدَاءُ))

[211] Əbu Davud, 4/333; isnadı səhihdir.
[212] əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/88.

202. «Bərakə-l-lahu ləkə fi əhlikə va məlikə, innəmə cəzəu-s-sələfi-l-həmdu va-l-ədəi» (*Allah sənə ailəndən və malından xeyir versin. Borcun qarşılığı Allaha həmd etmək və borcu qaytarmaqdır*).[213]

92. Şirkin baş verməsindən qorxarkən edilən dua

203- ((اللَّهمَّ إنِّي أعُوذُ بِكَ أنْ أشْرِكَ بِكَ وأنَا أعْلَمُ وأستَغفِرُكَ لِمَا لاَ أعْلَمُ))

203. «Allahummə inni əuzu bikə ən uşrikə bikə va ənə aləmu va əstəğfirukə limə lə aləmu» (*Allahım, bilərəkdən Sənə şərik qoşmaqdan Sənə sığınıram. Bilmədən belə iş etsəm, Səndən bağışlanma diləyirəm*).[214]

93. «Allah sənə bərəkət versin» (Bərakə-l-lahu fikə) deyənə edilən dua

204- ((وفِيكَ بَارَكَ اللهُ))

---

[213] ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», səh. 300 və İbn Macə, 2/809. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/55.

[214] Əhməd, 4/403 və başqaları. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 3/233; «ət-Tərğib və ət-tərhib», əl-Əlbani tərəfindən tədqiq edilmiş nəşri, 1/19.

204. «Va fikə bərakə-l-lahu» (*Sənə də Allah xeyir-dua, bərəkət versin*).[215]

94. İşin nəhs gətirməsinə inanmağı rədd etmək üçün edilən dua

205-((اللَّهمَّ لاَ طَيرَ إلاَّ طَيرُكَ، وَلاَ خَيرَ إلاَّ خَيرُكَ وَلاَ إلَهَ غَيرُكَ))

205. «Allahummə lə tayra illə tayruk, va lə xeyra illə xeyruk va lə iləhə ğeyruk» (*Allahım, Sənin nəhs etmədiyin işdən başqa nəhs iş yoxdur, Sənin verdiyin xeyirdən başqa xeyir yoxdur, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[216]

95. Minik heyvanına və ya onu əvəz edən nəqliyyata minərkən edilən dua

206- ((بِسمِ اللهِ الحمدُ للهِ { سُبحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ } الْحَمْدُللهِ، الْحَمْدُللهِ ، الْحَمْدُللهِ ، اللهُ أَكْبَرُ ، اللهُ أَكْبَرُ ، اللهُ أَكْبَرُ ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لي فَإِنَّهُ لاَ يَغفِرُ الذُّنُوبَ إلاَّ أنتَ))

---

[215] İbn əs-Sünni, səh.138, №278. Həmç. bax: İbn əl-Qeyyim. «əl-Vabil əs-seyyib» («Leysan yağışı»), səh. 304.

[216] Əhməd, 2/220 və İbn əs-Sünni, №292. Həmç. bax: «Silsilət əl-Əhədis əs-səhihə» («Səhih hədislər silsiləsi»), №1065.

206. «Bismilləh, əl-həmdu lilləh [* Subhanə-l-ləzi səxxara lənə həzə va mə kunnə ləhu muqrının * Va innə ilə rabbinə ləmunqalibun] (*) Əl-həmdu lilləh, əl-həmdu lilləh, əl-həmdu lilləh, Allahu əkbər, Allahu əkbər, Allahu əkbər, subhanəkə-l-lahummə inni zaləmtu nəfsi fə-ğfir li fəinnəhu lə yəğfiru-z-zunubə illə ənt» (*Allahın adı ilə! Həmd Allaha məxsusdur. [*Bunları bizə ram edən Pak və Nöqsansız Allahdır. Bizim onlara gücümüz çatmazdı * Həqiqətən, biz Rəbbimizin yanına qayıdacağıq*] Həmd Allaha məxsusdur! Həmd Allaha məxsusdur! Həmd Allaha məxsusdur! Allah hər şeydən üstündür, böyükdür! Allah hər şeydən üstündür, böyükdür! Allah hər şeydən üstündür, böyükdür! Allah Pak və Nöqsansızdır! Həqiqətən mən özümə zülm etmişəm, məni bağışla. Günahları Səndən başqa heç kəs bağışlaya bilməz*).[217]

(*) – "əz-Zuxruf" surəsi, 13-14.

96. Səfərə çıxarkən edilən dua

207- ((اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، { سُبحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ } اللَّهُمَّ إنَّا نَسأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا البِّرَ والتَّقوَى وَمِنَ العَمَلِ مَا تَرضَى، اللَّهمَّ هَوِّنْ عَلَينَا

[217] Əbu Davud, 3/34; ət-Tirmizi, 5/501. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/156.

سَفَرِنَا هَذَا واطْوِ عَنَّا بُعدَهُ، اللَّهمَّ أنْتَ الصَّاحِبُ في السَّفَرِ والخَلِيفَةُ
في الأهلِ، اللَّهمَّ إنِّي أعُوذُ بِكَ مِن وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وكَآبَةِ المنَظَرِ،
وسُوءِ المُنقَلَبِ فِي المَالِ والأهْلِ))

207. «Allahu əkbər, Allahu əkbər, Allahu əkbər! [* Subhanə-l-ləzi səxxara lənə həzə va mə kunnə muqrının * Va innə ilə rabbinə ləmunqalibun] (*) Allahummə innə nəsəlukə fi səfərinə həzə-l-birra va-t-təqva va minə-l-aməl mə tərda, Allahummə həvvın aleynə səfəranə həzə vatvı annə budəhu, allahummə əntə-s-sahibu fi-s-səfəri va-l-xəlifətu fi-l-əhli, Allahummə inni əuzu bikə min vasəi-s-səfəri, va kəəbəti-l-mənzari va sui-l-munqaləbi fi-l-məli va-l-əhli» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. [* Bunları bizə ram edən Pak və Nöqsansız Allahdır. Bizim onlara gücümüz çatmazdı. * Həqiqətən, biz Rəbbimizin yanına qayıdacağıq] Allahım, bu səfərimizə Səndən möminlik və Allah qorxusu, Sənin razı qaldığın işləri görməyimizi diləyirik. Bu səfərimizi bizim üçün rahat et, onun uzaqlığını bizə bildirmə. Allahım, səfərdəki adamın özünə yoldaş, ailəsinə hami Sənsən. Allahım, yol yorğunluğundan, kədərli mənzərədən, mal və ailədə pis hadisədən Sənə sığınıram*).

(*) – "əz-Zuxruf" surəsi, 13-14.

Qayıdanda da eyni sözləri demək və əlavə etmək lazımdır:

((آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِنَا حَامِدُونَ))

«Əyibunə, təibunə, abidunə, lirabbinə hamidunə» (*Evimizə qayıdırıq, tövbə, ibadət və öz Rəbbimizə həmd edənlərdənik*).[218]

97. Kəndə və yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua

208-((اللَّهمَّ ربَّ السَّمَوَاتِ السَّبعِ ومَا أضْلَلْنَ ، وَرَبَّ الأرضِينَ السَّبعِ ومَا أقْلَلْنَ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أضْلَلْنَ ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ ومَا ذَرَينَ أسْأَلُكَ خيرَ هذِهِ القَريَةِ، وَخيرَ أهْلِهَا ، وَخيرَ مَا فِيهَا ، وأعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ أهْلِهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا))

208. «Allahummə rabbə-s-səməvati-s-səbi va mə azlәlnə, va rabbə-l-əradınə-s-səbi va mə əqlәlnə va rabbə-ş-şəyatıni va mə adlәlnə, va rabbə-r-riyəhi va mə zəreynə, əsəlukə xeyra həzihi-l-qaryəti, va xeyra əhlihə, va xeyra mə fihə va əuzu bikə min şərrihə va şərri əhlihə va şərri mə fihə» (*Allahım, yeddi qat səmanın və onların içindəkilərin Rəbbi! Yeddi qat yerin və onların üstündəkilərin Rəbbi! Şeytanların və onların azdırdıqlarının Rəbbi! Külək və onların*

[218] Müslim, 2/998.

yaydıqlarının Rəbbi! Səndən bu kəndin və onun əhalisinin xeyrini, onda olan hər şeyin xeyrini diləyirəm. Onun və onun əhalisinin şərindən, onda olan hər şeyin şərindən Sənə sığınıram).[219]

98. Bazara girərkən edilən dua

209- ((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلكُ وَلَهُ الحَمدُ يُحيِي وَيُمِيتُ وَهُو حَيٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الخَيرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ))

209. «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd, yuhyi va yumit va huva hayyun lə yəmutu biyədihi-l-xeyru va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, tək və şəriksizdir, mülk və həmd Onundur, O, həyat Verəndir və Alandır, O, diridir, ölmür. Xeyir Onun əlindədir, O, hər şeyə qadirdir*).[220]

99. Minik heyvanı və ya onu əvəz edən nəqliyyat vasitəsi çətin vəziyyətə düşəndə edilən dua

---

[219] əl-Hakim; o, bu hədisin səhih olduğunu söyləmiş, əz-Zəhəbi də (2/100) onunla razılaşmışdır; İbn əs-Sünni, №524; Hafiz isə bu hədisi «Təxric əl-Əzkar»da (5/154) verib yaxşı hədis olduğunu qeyd etmişdir. İbn Baz yazır: «Bu hədisi ən-Nəsai də yaxşı isnadla rəvayət etmişdir». Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh.37.

[220] ət-Tirmizi, 5/491; əl-Hakim, 1/538. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/152.

210- ((بسم اللهِ))

210. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə!*).[221]

100. Səfərə çıxanın evdə qalana etdiyi dua

211-((أستَودِعُكَ اللهَ الَّذِي لاَ تَضِيعُ وَدَائِعُهُ))

211. «Əstaudiukumu-l-ləhi-l-ləzi lə tədıu va dəiuhu» (*Sizi əmanətləri itməyən Allaha əmanət edirəm*).[222]

101. Evdə qalanın səfərə çıxana etdiyi dua

212- ((أستَودِعُ اللهَ دِينَكَ وأمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ))

212. «Əstaudiu-l-lahə dinəkə va əmənətəkə va xavatimə aməlikə» (*Sənin dinini, əmanətini və işinin nəticələrini Allaha əmanət edirəm*).[223]

---

[221] Əbu Davud, 4/296, isnadı səhihdir.

[222] Əhməd, 2/403; İbn Macə, 2/943. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/133.

213- ((زَوّدَكَ اللهُ التَّقوَى وغفَرَ ذَنبَكَ وَيَسَرَّ لَكَ الخيرَ حَيثُ مَا كُنتَ))

213. «Zəvvadəkə-l-lahu-t-təqva va ğafəra zənbəkə va yəssəra ləkə-l-xeyra heysu mə kuntə» (*Allah sənin imanını artırsın, günahlarını bağışlasın, harada olsan xeyirə çatmağını asanlaşdırsın*).[224]

102. Səfərdə təkbir (Allahu əkbər) və təsbih (Subhanə-l-lah) edilməsi

214. Cabir (Allah ondan razı olsun!) demişdir: «Biz təpələrə qalxanda təkbir, aşağı enəndə təsbih edirdik».[225]

103. Sübh çağı səfərə çıxan adamın etdiyi dua

215- ((سَمِعَ سَامِعٌ بحمدِ اللهِ وَحُسنِ بَلاَئِهِ عَلَينَا، رَبّنَا صَاحِبنَا وأفضِلْ عَلَينَا عَائِذًا باللهِ مِنَ النَّارِ))

---

[223] Əhməd, 2/7; ət-Tirmizi, 5/499. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/155.

[224] ət-Tirmizi. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/155.

[225] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/135.

215. «Səmməa (səmmia) səmiun bihəmdi-l-ləh va husni bələihi aleynə. Rabbənə sahibnə va afdıl aleynə aizən bi-l-ləhi minə-n-nər» (*Bizim Allaha verdiyi nemətlərə görə və bizi sınağa çəkdiyinə görə həmd etdiyimizi eşidən eşitdi. Rəbbimiz, bizi tərk etmə və bizə mərhəmət göstər. Cəhənnəm odundan Allaha sığınıram*).[226]

104. Səfər zamanı və ya başqa vaxt bir evdə qonaq olarkən edilən dua

216- ((أعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَةِ مِن شَرِّ مَاخَلَقَ))

216. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti min şərri mə xaləq» (*Yaratdıqlarının şərindən Allahın kamil kəlmələrinə sığınıram*).[227]

105. Səfərdən qayıdarkən edilən zikr

[226] Müslim, 4/2086. Burada «eşidən eşitdi» ifadəsi bizim Allah-təalaya bizə verdiyi nemətlərə və bizə bəxş etdiyi təmkinliyə görə həmd etdiyimizə şahid olan şahid oldu (görən gördü. — Tərc.) deməkdir. «Rəbbimiz, bizə yoldaş ol! Bizi ... üstün et!» — yəni «bizi hifz elə, qoru, bizi çoxlu nemət verməklə üstün tut və hər bir arzuolunmaz şeyi bizdən uzaqlaşdır». Şərh ən-Nəvəvinindir (17/39).

[227] Müslim, 4/2080.

217-((اللهُ اكْبَر، الله اكبر، الله اكبر، لاَ إلـهَ إلاَّ اللهُ وحدَهُ لا شَريكَ لَه، لَه الملكُ ولَهُ الحمدُ وهُو عَلى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ، آيبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللهُ وَعْدَهُ ونَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ))

217. Hər təpənin üstündə üç dəfə təkbir edib ("Allahu əkbər" ifadəsi) sonra demək lazımdır: «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir. Əyibunə, təibunə, abidunə, lirabbinə hamidunə, sadaqa-l-lahu vadəhu va nasara abdəhu va həzəmə-l-əhzəbə vahdəhu» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir. Evimizə qayıdırıq, tövbə, ibadət və öz Rəbbimizə həmd edənlərdənik. Allah vədinə əməl etdi, öz quluna kömək etdi və Özü təkbaşına tayfaları məğlub etdi*).*

* – Rəsulullah (s.a.v) bu duanı müharibədən və ya həccdən qayıdarkən deyərdi. [228]

106. Sevindirici, yaxud arzuolunmaz hadisə ilə qarşılaşan adam nə deməlidir

218- ((الحمدُ للهِ الذِي بِنْعمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالحاتُ))

[228] əl-Buxari, 7/163; Müslim, 2/980.

218. Peyğəmbər (s.a.v.) bir sevindirici hadisə baş verdikdə deyirdi: «Əl-həmdu li-l-ləhi-l-ləzi binimətihi tətimmu-s-salihətu» (*Həmd Allaha məxsusdur! Yaxşı işlər Onun neməti ilə baş verdi*).

Arzuolunmaz bir hadisə baş verdikdə isə deyirdi:

((الحمدُللهِ عَلى كُلِّ حَالٍ))

«Əl-həmdu li-l-ləhi alə kulli hal» (*Həmd Allaha məxsusdur! Qıydığı hər bir şeyə görə ona həmd edirik*).[229]

107. Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deməyin fəziləti

219. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim mənə bir dəfə salavat desə, Allah ona on dəfə salavat deyər».[230]

220. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Qəbrimi bayram keçirilən yerə çevirməyin və mənə salavat deyin. Harada olsanız, salavatınız mənə çatır».[231]

---

[229] İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə». Əl-Hakim bu hədisi səhih hesab etmiş (1/499), əl-Əlbani də «Səhih əl-cami»də onun səhih olduğu ilə razılığını bildirmişdir (4/201).

[230] Müslim, 1/288.

[231] Əbu Davud, 2/218; Əhməd, 2/367. Həmç. bax: ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar», Əbdülqadir Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, səh. 98.

221. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənim adım çəkiləndə mənə salavat deməyən xəsis adamdır».[232]

222. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Həqiqətən, Allahın yer üzündə mələkləri var, mənim ümmətimin mənə göndərdiyi salavatı mənə çatdırırlar».

223. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənə salavat deyəndə Allah mənə ruh verir ki, mən də o adama salavat deyim».

108. Salam verməyin əhəmiyyəti

224. Peyğəmbər (s.a.v) demişdir: «İman gətirməmiş Cənnətə düşməzsiniz, bir-birinizi sevməyincə iman gətirməzsiniz. Mən sizə bir şey deyəcəyəm, onu etsəniz bir-birinizi sevərsiniz: aranızda salam vermək adətini yayın».[233]

225. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim üç şeyi: insafla rəftar etməyi, hamıya salam verməyi və kasıb olmasına baxmayaraq, olduğundan başqaları üçün xərcləməyi özündə birləşdirsə, imanı da özündə birləşdirmiş olur».[234]

---

[232] ət-Tirmizi, 5/551 və başqaları. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 3/25; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/177.

[233] Müslim, 1/74 və başqaları.

[234] əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/82.

226. Abdulla ibn Ömərin (Allah ondan və atasından razı olsun!) rəvayətinə görə, birisi Peyğəmbərdən (s.a.v.) soruşmuşdur ki, islamın hansı işi daha yaxşıdır. Peyğəmbər (s.a.v.) cavab vermişdir: «Acı doydurmaq və tanıdığına da, tanımadığına da salam vermək».[235]

109. Kafir salam versə, onun salamınanecə cavab verilir

227. Kitab əhli sizə salam versə deyin: «Va aleykum» (*Sizə də*).[236]

110. Xoruz banlayarkən və uzunqulaq anqırarkən edilən dua

228. «Xoruzun banlamasını eşitsəniz, Allahdan fəzilət diləyin, çünki o (xoruz) mələk görmüşdür. Eşşək anqırtısı eşitsəniz, şeytandan Allaha sığının, çünki o (eşşək) şeytan görmüşdür».[237]

111. Gecə itlərin hürməsini eşidərkən edilən dua

229. «Gecə itlərin hürməsini və eşşəklərin anqırtısını eşitsəniz: «Əuzu bi-l-ləhi minə-ş-şeytani-r-racim»

---

[235] əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/55; Müslim, 1/65.
[236] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/42; Müslim, 4/1705.
[237] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/350; Müslim, 4/2092.

(*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınıram*) deyə Allaha pənah aparın, belə ki, onlar sizin görmədiklərinizi görürlər».[238]

112. Söydüyün adam üçün edilən dua

230-((اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلكَ لَهُ قُربَةً إليكَ يَومَ القِيَامَةِ))

230. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allahummə fə əyyumə muminin səbəbtuhu fəcal zəlikə ləhu qurbətən ileykə yaumə-l-qiyəməti» (*Allahım, hansısa mömini söysəm, Qiyamət günü bunun müqabilində onu Özünə yaxın et*).[239]

113. Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir

231. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Biriniz dostu haqqında yaxşı bir şey bilib onu tərifləməli olsa, desin:

---

[238] Əbu Davud, 4/327; Əhməd, 3/306; əl-Əlbani «Təxric əl-kəlim ət-teyyib»də bunu səhih hesab etmişdir, səh. 113.

[239] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/171; Müslim, 4/2007, bu sözlərlə: «... bunun onun günahlarını təmizlə və ona mərhəmət göstər».

231-((أَحْسِبُ فُلاَناً واللهُ حَسِيبُهُ وَلاَ أُزَكِّي عَلَى اللهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ))

«Əhsibu fulənən va-l-lahu həsibuhu va lə uzəkki alə-l-lahi əhədən əhsibuhu» (*Mən filankəsi belə bir adam kimi sayıram (əgər onu yaxşı tanıyırsa), onun haqq-hesabını isə Allah Özü çəkir. Mən saydığım heç kəsi Allahdan üstün tutmuram* və s.).[240]

114. Müsəlmanı tərifləsələr nə deməlidir

232- ((اللَّهُمَّ لاَ تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَاغْفِرْ لِي مَا لاَ يَعْلَمُونَ [وَاجْعَلْنِي خَيْراً مِمَّا يَظُنُّونَ]))

232. «Allahummə lə tuəxizni bimə yəqulunə, va-ğfir li mə lə yələmunə [vacalni xeyran mimmə yazunnunə]» (*Allahım! Onların mənim barəmdə dediklərinə görə məni bağışla və bağışla məni o şeylərə görə ki, onlar bilmirlər və məni onlar zənn etdiklərindən daha xeyirxah et*).

115. İhram geyinmiş adam həcc, yaxud ümrə zamanı necə «təlbiyə» deyir

[240] Müslim, 4/2296.

233-((لبَيكَ اللّهُمَّ لبيكَ ، لبَيْكَ لاَ شَرِيكَ لكَ لبَيك ، إنَّ الحمْدَ والنِّعمَةَ لكَ وَالمُلك لاَ شَرِيكَ لكَ))

233. «Ləbeykə-l-lahummə ləbeyk, ləbeykə lə şərikə ləkə ləbeyk, innə-l-həmdə va-n-nimətə ləkə va-l-mulk lə şərikə lək» (*Mən Sənin qarşındayam, Allahım, mən Sənin qarşındayam! Sənin şərikin yoxdur, Sənin qarşındayam! Həqiqətən, həmd Sənə məxsusdur, nemət və mülk sahibi Sənsən, Sənin şərikin yoxdur*).[241]

116. Qara daş olan tinə çatanda təkbir edilməsi

234. «Peyğəmbər (s.a.v.) dəvə ilə Allahın müqəddəs evinin ətrafını təvaf edərkən hər dəfə bu tinə çatanda bir şeylə ona işarə edib təkbir (Allahu əkbər) edirdi».[242]

117. (Kəbədə) Yəmən tini ilə Qara daş arasında edilən dua

235-{ رَبَّنَا آتِنَا في الدُّنيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنَا عَذَابَ النَّار }

[241] əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/408; Müslim, 2/841.

[242] əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/476. «Şey» deyəndə onun əlindəki başı əyri əsa nəzərdə tutulur. Bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/472.

235. «Rabbənə ətinə fi-d-dunyə hasənətən va fi-l-axirəti hasənətən va qınə azəbə-n-nər» (*Rəbbimiz, bizə bu dünyada xeyir, axirətdə də xeyir bəxş elə, bizi Cəhənnəm əzabından qoru!*) (əl-Bəqərə surəsi, 201-ci ayə).[243]

118. Səfa və Mərvədə durarkən edilən dua

236-(({ إِنَّ الصَّفَا والمروةَ مِن شَعَائِرِ اللهِ } أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللهُ بِهِ))

236. Cabir (Allah ondan razı olsun!) Peyğəmbərin (s.a.v.) necə həcc ziyarəti etdiyi barədə demişdir: «Peyğəmbər Səfaya yaxınlaşanda oxudu: «[İnnə-s-safə va-l-mərva min şəairi-l-ləh…] (əl-Bəqərə surəsi, 158) Əbdəu bimə bədəə-l-lahu bihi» (*Səfa və Mərvə arasında səy etmək Allahın vacib buyurduğu həcc ayinlərindəndir. Allah nə ilə başlamışsa, mən də onunla başlayıram*). Beləliklə o, Səfadan başlayıb onun üstünə qalxdı, Allahın evini görəndə üzünü qibləyə tutdu, Allahın tək olduğunu (Lə iləhə illə-l-lah), böyük olduğunu (Allahu əkbər) söylədi və dedi:

[243] Əbu Davud, 2/179; Əhməd, 3/411; əl-Bəğəvi. «Şərh əs-Sünnə», 7/128.

((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وحدَهُ لاَ شَرِيكَ لَه، لَه الملكُ ولَهُ الحمدُ وهُو عَلى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وحدَهُ أَنْجَزَ وَعدَهُ، ونَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-hamd va huva alə kulli şeyin qadir. Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu, əncəzə vadəhu va nəsara abdəhu va həzəmə-l-əhzəbə vahdəhu» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir! Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, vədinə əməl etdi, Öz bəndəsinə kömək etdi, tayfaları tək Özü məğlub etdi*).

Sonra onların ikisinin arasında dua etdi. Üç dəfə həmin sözləri dedi. Hədisdə həmçinin deyilir: «O (Peyğəmbər (s.a.v.), Mərvədə də Səfada etdiyi kimi etdi».[244]

119. Ərəfat günü edilən dua

237-((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وحدَهُ لاَ شَرِيكَ لَه ، لَه الملكُ ولَهُ الحمدُ وهُو عَلى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ))

237. «Ən yaxşı dua Ərəfat günü edilən duadır, mənim və məndən əvvəlki peyğəmbərlərin dediyi: «Lə

[244] Müslim, 2/888.

iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulk va ləhu-l-hamd va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir*).[245]

120. Məşəru-l-Haramda (Müzdəlifə vadisində Kəbəyə yol göstərən əlamətin olduğu yer) edilən zikr

238. «Peyğəmbər (s.a.v) Qəsvaya (Peyğəmbərin (s.a.v) dəvəsinin adı) minib Məşəru-l-harama gəldi, üzünü qibləyə çevirdi, Allaha dua etdi. Onun böyük olduğunu (Allahu əkbər), Ondan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbudun olmadığını., Onun tək olduğunu (Lə iləhə illə-l-lah) söylədi. Dan yeri sökülənədək beləcə dayandı, Günəş çıxmazdan əvvəl isə yola düşdü».[246]

121. Şeytanı daşa basarkən hər daşı atandan sonra təkbir etmək

239. «Peyğəmbər (s.a.v.) üç cəmrədən (Həcc ziyarəti zamanı zəvvarların şeytanı lənətləmək üçün atdıqları

---

[245] ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/184; əl-Əlbani həmin nəşrdə bunu yaxşı hədis hesab etmişdir. Həmç. bax: əl-Əlbani. «Silsilət əl-əhadis əs-səhihə», 4/6.

[246] Müslim, 2/891.

çınqıllardan yaranmış təpələrə verilən ad) hər birinə daş atarkən təkbir (Allahu əkbər) edir, sonra irəli çıxır, dayanıb birinci və ikinci cəmrəyə daş atandan sonra əllərini qaldıraraq üzünü qibləyə doğru tutub dua edirdi. Əqəbə cəmrəsinə çatanda isə hər daşı atanda təkbir edir və dayanmadan çıxıb gedirdi».[247]

122. Təəccüb edərkən, yaxud sevindirici hadisə baş verərkən nə deyilməlidir

240- ((سُبْحَانَ اللهِ))

240. «Subhanə-l-lah» (*Allah pak və nöqsansızdır*).[248]

241- ((اللهُ أَكْبَرُ))

241. «Allahu əkbər» (*Allah hər şeydən üstün və böyükdür*).[249]

123. Sevindirici hadisə baş verəndə

---

[247] əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/583 və 3/584; hədisin orada olduğu mətninə bax. Həmç. bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/581. Bu hədisi Müslim də rəvayət etmişdir.

[248] əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/210, 1/390, 1/414; Müslim, 4/1857.

[249] əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/441. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/103, 2/235; Əhməd. «əl-Müsnəd», 5/218.

nə etmək lazımdır

242. «Peyğəmbər (s.a.v.) onu sevindirən, yaxud sevincinə səbəb olan bir hadisə baş verəndə Mübarək və Uca Allaha şükür əlaməti olaraq səcdə edərdi».[250]

124. Bədənində ağrı hiss edən nə deməli və nə etməlidir

243. «Əlini bədəninin ağrıyan yerinə qoyub üç dəfə «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*), yeddi dəfə isə de:

243-((أعُوذُ بِاللهِ وَقُدرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أجِدُ وأُحَاذِرُ))

«Əuzu billəhi va qudratihi min şərri mə əcidu va uhaziru» (*Hiss etdiyim və ehtiyat etdiyim bu ağrının şərindən Allaha və Onun qüdrətinə sığınıram*).[251]

125. Özünün bir şeyi gözə aparmasından qorxan bəndə nə deməlidir

[250] Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/233; «İrva əl-ğəlil», 2/226.

[251] Müslim, 4/1728.

244. «Biriniz qardaşında, yaxud özündə, yaxud da mal-dövlətində xoşuna gələn bir şey görsə, onun bərəkətli olması üçün xeyir-dua etsin. Belə ki, gözdəymə həqiqətdir».[252]

126. Qorxarkən nə deyilir

245- ((لاَ إِلهَ إلاَّ اللهُ))

245. «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).[253]

127. Qurban kəsərkən nə deyilir

246-((بِسمِ اللهِ واللهُ أكَبُر [اللَّهُمَّ مِنكَ وَلَكَ] اللَّهُمَّ تَقَبّل مِنّي))

246. «Bismi-l-ləh, Allahu əkbər [Allahummə minkə va ləkə] Allahummə təqabbəl minni» (*Allahın adı ilə! Allah hər şeydən üstündür, böyükdür [Allahım, bu Səndəndir və Sənin üçün kəsirik]. Allahım, qurbanı məndən qəbul et*).[254]

---

[252] Əhməd, 4/447, İbn Macə və Malik. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 1/212; «Zad əl-məad»ın tədqiq olunmuş nəşri, 4/170.

[253] əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/181; Müslim, 4/2208.

[254] Müslim, 3/1557; əl-Beyhəqi, 9/287, (mötərizədəki sözlər əl-Beyhəqinindir) və başqaları. Sonuncu cümləni isə mən Müslimin rəvayətindəki mənaya uyğun olaraq özüm əlavə etmişəm.

128. Şeytanların ən qəddarlarının hiyləsini dəf etmək üçün nə deyilir

247- ((أعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامّاتِ الّتِي لاَ يُجَاوِزهُنَّ بَرٌ وَلاَ فَاجِرٌ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرَأَ وَذَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَمِن شَرِّ
مَا يَعرُجُ فِيهَا وَمِن شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ، وَمِن شَرِّ مَا يَخرُجُ مِنهَا
وَمِن شَرِّ فِتنَةِ اللَّيلِ والنَّهارِ وَمِن شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ الاّ طَارِقاً يَطرُقُ
بِخَيرِ يَارَحمن))

247. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti əlləti lə yucəvizuhunnə bərrun va lə fəcirun min şərri mə xaləq va bəraə va zəraə, va min şərri mə yunzilu minə-s-səməi ,va min şərri mə yərucu fihə va min şərri mə zəraə fi-l-ardı va min şərri mə yəxrucu minhə va min şərri fitnəti-l-leyli va-n-nəhəri va min şərri kulli tarıqin illə tarıqan yatruqu bixeyrin yə Rahmən» (*Ey Mərhəmətli! Allahın xəlq etdiklərinin, yoxdan var etdiklərinin, xəlq etdiklərinə verdiyi nəsillərin, səmadan nazil olanların, səmaya qalxanların, yerdə törədib artırdıqlarının, yerdən çıxanların, gecənin və gündüzün fitnələrinin, xeyirlə gələnlərdən başqa, hər hansının şərindən Allahın hər bir dindar və günahkar adamın onlarsız keçinə bilmədiyi (möhtac olduğu – tərc.) tam (bütöv) kəlamlarına sığınıram*).[255]

---

[255] Əhməd, 3/419, səhih isnadla; İbn əs-Sünni, ?637. Həmç. bax: «Məcmə əz-zəvaid», 10/127; əl-Arnaut. «Təxric ət-təhaviyyə», [1]133.

129. Bağışlanma diləmək və tövbə etmək

248. «Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allaha and olsun ki, mən gündə yetmiş dəfədən artıq Allahdan bağışlanma diləyir və Onun qarşısında tövbə edirəm».[256]

249. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Ey insanlar! Allah qarşısında tövbə edin! Mən Onun qarşısında gündə yüz dəfə günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm».[257]

250. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: "Kim:

250-((اسْتَغْفِرُ اللهَ الّذِي لاَ إِلَهَ إلاَّ هُوَ الحيُّ القَيوم وأتُوبُ إليَهِ))

"Əstəğfiru-l-lahə-l-ləzi lə iləhə illə huva-l-hayyu-l-qayyum va ətubu ileyhi" (*Ondan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmayan diri və əbədi Allahdan bağışlanmamı diləyir, Onun qarşısında tövbə edirəm*) – desə, döyüş meydanından qaçmış olsa belə, Allah onun günahını bağışlayar».[258]

---

[256] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/101.

[257] Müslim, 4/2076.

[258] Əbu Davud, 2/85; ət-Tirmizi, 5/569, və əl-Hakim. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də (1/511) onunla razılaşmışdır; əl-Əlbani də bu hədisi səhih hesab etmişdir. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri,

251. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Rəbbin bəndəyə ən yaxın olduğu vaxt gecənin son qaranlıq çağıdır. Həmin vaxt Allahı zikr edənlərdən olmağı bacarsan, ol».[259]

252. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Öz Rəbbinə ən yaxın bəndə səcdə vəziyyətində olan bəndədir. Bu vəziyyətdə çoxlu dua edin».[260]

253. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Elə vaxt olur ki, qəlbimə kölgə düşür. Belə olduqda gündə yüz dəfə Allahdan bağışlanmamı diləyirəm».[261]

130. Təsbih (subhanə-l-lah), təhmid (əl-həmdu lilləh), təhlil (lə iləhə illə-l-llah) və təkbir (Allahu əkbər) deməyin fəziləti

3/182; «Cami əl-üsul li əhadis ər-Rəsul (s.s)», əl-Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, 4/389-390.

[259] ət-Tirmizi, ən-Nəsai (1/279) və əl-Hakim. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/183; «Cami əl-üsul», əl-Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, 4/144.

[260] Müslim, 1/350.

[261] Müslim, 4/2075. İbn əl-Əsir demişdir: «Qəlbimə kölgə düşür» – könlüm qapanır, örtülür, yəni səhv edirəm deməkdir. Çünki Peyğəmbər (s.s) ara vermədən zikr edir, Allaha yaxınlaşdıran hərəkətlər edir və Allahdan vəhy gözləyirdi. Əgər bəzən bir şeyi unudur, yaxud səhv edirdisə, bunu özü üçün günah sayıb tez Allahdan bağışlanmasını diləyirdi. Bax: «Cami əl-üsul», 4/386.

254. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim gündə yüz dəfə

254-((سُبْحَانَ اللهِ وبِحَمدِهِ))

"Subhanə-l-lahi va bihəmdihi" (*Allah pak və nöqsan-sızdır, həmd Ona məxsusdur*) desə, günahları, dəryadakı ləpələrin köpüyü qədər çox olsa belə, silinər».[262]

255-((لاَ إِلَهَ إلاّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ))

255. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim on dəfə "Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulku va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur va O, hər şeyə qadirdir*) – desə, İsmayıl övladlarından on nəfəri azadlığa buraxmış kimi olur».[263]

256-((سُبْحَانَ اللهِ وبِحَمدِهِ ، سُبْحَانَ اللهِ العظِيم))

---

[262] əl-Buxari, 7/168; Müslim, 4/2071.

[263] əl-Buxari, 7/167; Müslim, 4/2071, buradakı mətn onundur.

256. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Dilə yüngül, çəkidə ağır gələn və ər-Rəhmana sevimli olan kəlmə bunlardır: "Subhanə-l-lahi va bihəmdihi, subhanə-l-lahi-l-azım" (*Allah pak və nöqsansızdır və həmd Ona məxsusdur, Əzəmətli Allah pak və nöqsansızdır*)».[264]

257-((سُبحَانَ اللهِ وَالحمْدُ للهِ وَلاَ إِلَهَ إلاّ الله ، وَاللهُ أَكْبَرُ))

257. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənim üçün "Subhanə-l-lah, va-l-həmdu lilləh, va lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər" (*Allah pak və nöqsansızdır, həmd Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür*) – demək, Günəşin üstünə işıq saldığı hər şeydən əzizdir».[265]

258. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Aranızda hər gün min savab qazanmaqda aciz olan kimsə varmı?» Onun yanında oturanlardan biri soruşdu ki, bir adam neçə min savab qazana bilər? Peyğəmbər (s.a.v.) dedi: «Yüz dəfə təsbih edir, ona min savab yazılır, yaxud min günahı silinər».[266]

259-((سُبحَانَ اللهِ وبحَمدِهِ))

---

[264] əl-Buxari, 7/168; Müslim, 4/2072.
[265] Müslim, 4/2072.
[266] Müslim, 4/2073.

259. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim "Subhanə-l-lahi va bihəmdihi" (*Allah pak və nöqsansızdır və həmd Ona məxsusdur*) desə onun üçün Cənnətdə bir xurma ağacı əkilər».[267]

260-((لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ))

260. Abdullah bin Qeysin (Allah ondan razı olsun!) rəvayətinə görə, Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Abdulla ibn Qeys! Sənə Cənnətin xəzinələrindən birini göstərimmi?» Abdulla: «İstəyirəm, ey Allahın elçisi!» dedikdə Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «De ki: "Lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh" (*Qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*)».[268]

261-((سُبْحَانَ اللهِ وَالحمْدُ للهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ الله ، وَاللهُ أَكْبَرُ))

261. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allaha ən əziz olan kəlmələrin sayı dörddür: "Subhanə-l-lah, va-l-həmdu lilləh, va lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər" (*Allah pak və nöqsansızdır, həmd Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən*

---

[267] ət-Tirmizi, 5/511; əl-Hakim, 1/501. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/531; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/160.

[268] əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/213; Müslim, 4/2076.

üstündür və böyükdür). Hansından başlasan, ziyanı olmaz».[269]

262. Bir bədəvi Peyğəmbərin (s.a.v.) yanına gəlib deyir: «Mənə bir yaxşı söz öyrət». Peyğəmbər (s.a.v.) deyir: «De ki:

262- ((لاَ إلَهَ إلاّ اللهُ وَحدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ، اللهُ أكبَرُ كَبِيراً، وَالحَمدُ للهِ كَثِيراً سُبحَانَ اللهِ رَبِّ العَالَمِينَ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوّةَ إلاّ بِاللهِ العَزِيزِ الحَكِيم))

"Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, Allahu əkbər kəbiran, va-l-həmdu lilləhi kəsiran, subhanə-l-lahi rabbi-l-aləmin, lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləhi-l-azizi-l-hakim" (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şəriki yoxdur, Allah hər şeydən üstündür və böyükdür, Allahın həmdi hədsizdir, çoxdur, aləmlərin Rəbbi pak və nöqsansızdır, qüvvət ancaq Uca, Qüdrətli və Müdrik olan Allaha məxsusdur*)". Bədəvi deyir ki, bu sözlər Rəbbim üçündür, bəs mənim özüm üçün? Peyğəmbər (s.a.v.) deyir: «De ki,

((اللَّهُمَّ اغفِر لِي وارحَمنِي واهْدِنِي وارزُقنِي))

[269] Müslim, 3/1685.

"Allahummə-ğfirli varhəmni vahdini varzuqni" (*Allahım, məni bağışla və mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə ruzi ver*)».[270]

263. Birisi islamı qəbul edəndə Peyğəmbər (s.a.v.) ona namaz qılmağı öyrədər, sonra buyurar ki, bu sözlərlə dua etsin:

263-((اللَّهُمَّ اغفِرِ لِي وارحَمنِي واهْدِني وارزُقنِي))

«Allahummə-ğfirli varhəmni vahdini varzuqni» (*Allahım, məni bağışla və mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə ruzi ver*).[271]

264. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Ən yaxşı dua

264-((الحمْدُ للهِ))

"Əl-həmdu lilləh" (*Həmd Allaha məxsusdur*), ən yaxşı zikr isə

((لاَ إِلَهَ إلاّ اللّه))

---

[270] Müslim, 4/2072; Əbu Davudun rəvayətində isə (1/220) bu sözlər də vardır: «Bədəvi çıxıb gedəndə, Peyğəmbər (s.s) dedi: «O, əllərini xeyirlə doldurub getdi», 1/220.

[271] Müslim, 4/2073. Müslimin başqa bir rəvayətinə görə, Peyğəmbər (s.s) sözlərini belə bitirir: «Bu sözlər sənin üçün bu dünyanı və axirətini birləşdirir».

"Lə iləhə illə-l-lah" (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*) zikridir».[272]

265. Əbədi olaraq var olub həmişəlik qalacaq yararlı ifadələr bunlardır:

265-((سُبحَانَ اللهِ، والحمْدُ للهِ، ولاَ إلَهَ إلاّ اللهُ، واللهُ أكبَرُ، ولاَ حَولَ وَلاَ قُوّةَ إلاّ باللهِ))

«Subhanə-l-lahi» (*Allah pak və nöqsansızdır*), «Əl-həmdu lilləh» (*Həmd Allaha məxsusdur*), «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*), «Allahu əkbər» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür*), «Lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Qüvvət ancaq Uca Allaha məxsusdur*).[273]

131. Peyğəmbər (s.a.v.) necə təsbih edərdi

---

[272] ət-Tirmizi, 5/462; İbn Macə, 2/1249; əl-Hakim, 1/503. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. Bax: «Səhih əl-cami», 1/362.

[273] Əhməd, [1]513 (Əhməd Şakirin etdiyi tərtibə əsasən); isnadı səhihdir. Həmç. bax: «Məcmə əz-zəvaid», 1/297. İbn Hibban və əl-Hakim bunu səhih hesab etmişlər.

266. Abdulla ibn Amr (Allah onların ikisindən də razı olsun!) rəvayət edərək demişdir: «Mən Peyğəmbərin (s.a.v.) (təsbih, təhmid və təkbir ifadələrini) zikr edərkən sağ əlinin barmaqlarının buğumları (bəndləri) ilə saydığını görmüşəm».[274]

132. Xeyrin bəzi növləri və ən ümumi ədəb qaydaları

267. «Gecənin bir vaxtı, yaxud axşam vaxtı, uşaqlarınızı yanınızda saxlayın, çünki şeytanlar bu zaman hər tərəfə yayılırlar. Gecədən bir saat (hissə – tərc.) keçəndə, onları özbaşına buraxın, qapıları bağlayın və Allahın adını zikr edin. Belə ki, şeytan bağlı qapını aça bilmir. Su tuluqlarınızın boğazını bağlayın və Allahın adını zikr edin. Qab-qacağınızın ağzını bağlayıb üstünü bir şeylə örtsəniz belə, Allahın adını da zikr edin, (bütün bunları edəndən sonra – tərc.) lampaları söndürün».[275]

Peyğəmbərimiz Məhəmmədə, onun ailəsinə
və bütün səhabələrinə Allahın salavatı,
salamı və xeyir-duası olsun!

---

[274] Əbu Davud, 2/81, buradakı mətn onundur və ət-Tirmizi, 5/521. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/271, №4865.

[275] əl-Buxari, izahlı nəşri, 10/88; Müslim, 3/1595.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Qurani-Kərim
2. Əl-Buxari. «Səhih», «Ədəbu-l-müfrəd»
3. Müslüm. «Səhih»
4. Əbu Davud. «Sünən»
5. Ət-Tirmizi. «Sünən»
6. Ən-Nəsai. «Sünən», «Əməl u-l-yaum va-l- leyl»
7. İbn Macə. «Sünən»
8. Əhməd. «Müsnəd»
9. Malik. «Muvatta»
10. İbn Həcər. «Fəthu-l-Bəri», «Təxric əl-əzkar»
11. Ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar»
12. İbn Xüzeymə. «Səhih»
13. İbn əl-Qeyyim. «Zad əl-məad», «əl-Vabil əs-sayyib»
14. İbn əs-Sünni. «Əməl əl-youm va leyl»
15. Əl-Beyhəqi. «Sünən əl-kubra»
16. İbn Hibban. «Səhih məvarid»
17. Səlim əl-Hilali. «Səhih əl-əzkar»
18. Əl-Bəğəvi. «Şərh əs-Sünnə»
19. Abdullah İbn Baz. «Tuhfətu-l- əxyar», «Əd-durus əl-muhimmə li əimməti-l- ummə»
20. Əl-Əlbani. «Səhih Əbu Davud», «Səhih ət-Tirmizi», «Səhih ən-Nəsai», «Səhih İbn Macə», «Səhih cəmiu-s-səğir», «Müxtəsər şəmaili Tirmizi», «İrva əl-qəlil», «Silsilətu əhədisi səhih», «Səhih tərğib və tərhib», «Səhih ədəb əl-mufrəd», «Əhkam cənaiz».
21. Əbdül-Qadir əl-Arnaut. «Əzkər ən-Nəvəvi», «Cəmi əl üsul li əhədis ər-Rəsul»

MÜNDƏRİCAT

Müqəddimə …………………………………………………….. 3
Zikrin fəziləti ………………………………………….......... 4
1. Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər ……………………....... 7
2. Paltar geyinərkən edilən dua …………………………........ 11
3. Təzə paltar geyinərkən edilən dua …………………….... 11
4. Yeni paltar geyən kimsə üçün edilən dua ……………..... 12
5. Paltarı soyunarkən nə deyilir ……………………………....... 12
6. Ayaqyoluna girməzdən qabaq edilən dua …………….. 12
7. Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua …………………..... 13
8. Dəstəmazdan qabaq edilən zikr ………………………... 13
9. Dəstəmazdan sonra edilən zikr ……………………....... 13
10. Evdən çıxarkən edilən zikr ………………………......... 14
11. Evə girərkən edilən zikr ……………………………...... 15
12. Məscidə gedərkən edilən dua ……………………….... 16
13. Məscidə girərkən edilən dua ………………………...... 17
14. Məsciddən çıxarkən edilən dua ……………………......... 18
15. Azan zikrləri ……………………………………………...... 18
16. Təkbirdən sonra istiftah duası ………………….......... 21
17. Rükuda edilən dualar ………………………………...... 26
18. Rükudan qalxarkən edilən dua ……………………….. 28
19. Səcdədə edilən dua …………………………………..... 29
20. İki səcdə arasında oturarkən edilən dualardan............ 31

21. Quran oxuyarkən səcdə işarəsini gördükdə səcdə etmək və bu duaları demək lazımdır …………................... 32
22. Təşəhhüd duası ……………………………………..... 33
23. Təşəhhüddən sonra Məhəmməd peyğəmbərə (s.a.v.) edilən salavat 34
24. Axırıncı təşəhhüddən sonra və salamdan qabaq edilən dualar….. 35
25. Namazdan sonra edilən zikirlər 41
26. İstixarə duası …………………………………........ 46
27. Səhər və axşam zikrləri ………………………….…... 47
28. Yatarkən edilən zikrlər ………………………….…..... 60
29. Gecə bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə çevrilərkən edilən dua 66
30. Yuxuda həyəcan və ya qorxu keçirən, tək olanda qorxan və s. bu kimi adamların oxumalı olduğu dua.......... 67
31. Pis yuxu görən, yaxud qara basan adam nə etməlidir 67
32. Vitr namazında qunut duası …………………….…..... 68
33. Vitrdə salamdan sonra edilən dua ……………….….... 70
34. Narahatlıq, qəm və kədər anında edilən dua 70
35. Qəmgin olanda edilən dua ……………………….…..... 72
36. Düşmənlə, qoluzorlu ilə rastlaşarkən edilən dua......... 73
37. Hökmdarın ədalətsizliyindən qorxanın duası 74
38. Düşmənə qarşı edilən dua ……………………….…..... 76
39. Bir dəstə şəxsdən qorxduqda edilən dua ……….......... 76
40. İmanda şəkk-şübhəyə düşənin duası …………….…..... 77
41. Borcdan çıxmaq üçün edilən dua ……………….…..... 78
42. Namaz qılarkən, yaxud Quran oxuyarkən qəlbində şeytan vəsvəsəsi (narahatlıq) hiss etdikdə edilən dua 78
43. Bir işdə çətinlik çəkdikdə edilən dua………….............. 79

44. Günah etmiş insan nə deməli və nə etməlidir…......... 79
45. Şeytanı və onun vəsvəsələrini qovmaq üçün edilən dua 80
46. İnsanı razı salmayan, yaxud istədiyinin əksinə olan hadisə baş verəndə edilən dua………………….............. 81
47. Təzə doğulmuş uşağın atasına edilən təbrik və ona cavab 81
48. Uşaqları qorumaq üçün ovsun…………………........... 82
49. Xəstəni ziyarət edənin duası…………………………...... 82
50. Xəstəyə baş çəkməyin fəziləti………………………....... 83
51. Həyatından bezmiş və ümidini itirmiş xəstənin duası.. 83
52. Can verənə nəyi təlqin etmək lazımdır……….......... 85
53. Hər hansı bir müsibətə düçar olanın duası................. 85
54. Ölünün gözünü örtərkən edilən dua……………….... 85
55. Vəfat etmiş müsəlman üçün meyit namazı qılarkən edilən dua.. 86
56. Yetkinlik yaşına çatmamış uşaq üçün qılınan meyit namazında oxunan dua …………………………............ 88
57. Təziyə duası…………………………………………….. 90
58. Ölünü qəbrə qoyarkən edilən dua……………………... 90
59. Ölü dəfn edildikdən sonra edilən dua………............. 91
60. Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua……………....... 91
61. Külək əsərkən edilən dua……………………........... 92
62. Göy guruldayarkən edilən dua……………………….... 93
63. Yağış yağması üçün edilən dualardan……………...... 93
64. Yağış yağanda edilən dua……………………………... 94
65. Yağış yağandan sonra edilən dua…………………..... 94
66. Havanın açılması üçün edilən dualardan……........... 95
67. Hilal (təzə ay) görünərkən edilən dua……………....... 95
68. Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua……….............. 96

69. Yeməkdən əvvəl edilən dua………………………….... 97
70. Yeməyi yeyib qurtararkən edilən dua………………..... 98
71. Qonağın ona yemək verən ev sahibinə etdiyi dua....... 98
72. Su verənə edilən, yaxud su istəmək üçün edilən dua. 99
73. Başqa bir adamın evində iftar açarkən edilən dua....... 99
74. Əlavə oruc tutmuş adam bir yerə dəvət olunub yemək üstünə çıxarsa və orucu pozmaq niyyəti yoxdursa nə etməlidir.. 100
75. Ağzı oruclu adamı birisi söysə, o necə cavab verməlidir 100
76. Meyvənin nübarını görərkən edilən dua……….......... 100
77. Asqırarkən edilən dua………………………………....... 101
78. Kafir asqıranda ona nə deyilir…………………............ 101
79. Evlənən kişi üçün edilən dua……………………......... 102
80. Kişilərin evlənərkən və minik heyvanı alarkən etməli olduqları dua……………………………………................... 102
81. Cinsi əlaqədən əvvəl edilən dua…………………......... 102
82. Qəzəblənərkən edilən dua……………………………... 103
83. Xəstəni görərkən edilən dua………………………....... 103
84. Məclisdə nə deyilir……………………………………........ 104
85. Məclis kəffarəsi……………………………………........ 104
86. «Allah səni bağışlasın» (Ğafəra-l-lahu ləkə) duasına cavab.. 105
87. Hər hansı bir yaxşılıq edənə edilən dua……............ 105
88. Möminləri Dəccaldan qoruduğu zikr………………...... 106
89. «Səni Allah xatirinə sevirəm» (İnni uhibbukə fi-l-ləhi) deyənə edilən dua…………………………...................... 106
90. Malını təklif edənə edilən dua……………….............. 106
91. Dar gündə borc verənə edilən dua…………………..... 107
92. Şirkin baş verməsindən qorxarkən edilən dua 107

93. «Allah sənə bərəkət versin» (Bərakə-l-lahu fikə) deyənə edilən dua 108
94. İşin nəhs gətirməsinə inanmağı rədd etmək üçün edilən dua 108
95. Minik heyvanına və ya onu əvəz edən nəqliyyata minərkən edilən dua 108
96. Səfərə çıxarkən edilən dua ……………………......... 109
97. Kəndə və yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua 111
98. Bazara girərkən edilən dua …………………….….... 112
99. Minik heyvanı və ya onu əvəz edən nəqliyyat vasitəsi çətin vəziyyətə düşəndə edilən dua ……….................... 112
100. Səfərə çıxanın evdə qalana etdiyi dua 112
101. Evdə qalanın səfərə çıxana etdiyi dua …….............. 113
102. Səfərdə təkbir və təsbih edilməsi …………............ 114
103. Sübh çağı səfərə çıxan adamın etdiyi dua ……......... 114
104. Səfər zamanı və ya başqa vaxt bir evdə qonaq olarkən edilən dua 115
105. Səfərdən qayıdarkən edilən zikr …………….......... 115
106. Sevindirici, yaxud arzuolunmaz hadisə ilə qarşılaşan adam nə deməlidir ………………..................................... 116
107. Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deməyin fəziləti 116
108. Salam verməyin əhəmiyyəti ………………………….. 117
109. Kafir salam versə, onun salamına necə cavab verilir 118
110. Xoruz banlayarkən və uzunqulaq anqırarkən edilən dua 118
111. Gecə itlərin hürməsini eşidərkən edilən dua 118
112. Söydüyün adam üçün edilən dua …………………… 119
113. Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir 119
114. Müsəlmanı tərifləsələr nə deməlidir ……….............. 120
115. İhram geyinmiş adam həcc, yaxud ümrə zamanı

necə «təlbiyə» deyir ………………………………………... 120
116. Qara daş olan tinə çatanda təkbir edilməsi …........... 121
117. Kəbədə Yəmən tini ilə Qara daş arasında edilən dua 121
118. Səfa və Mərvədə durarkən edilən dua ……………...... 122
119. Ərəfat günü edilən dua …………………………….... 123
120. Məşəru-l-həramda edilən zikr ……………………....... 123
121. Şeytanı daşa basarkən hər daşı atandan sonra təkbir etmək …………………………………………................. 124
122. Təəccüb edərkən, yaxud sevindirici hadisə baş verərkən nə deyilməlidir …………………………………........... 124
123. Sevindirici hadisə baş verəndə nə etmək lazımdır 125
124. Bədənində ağrı hiss edən nə deməli və nə etməlidir 125
125. Özünün bir şeyi gözə aparmasından qorxan bəndə nə deməlidir ……………………………………................ 126
126. Qorxarkən nə deyilir ………………………………….. 126
127. Qurban kəsərkən nə deyilir ………………………….. 126
128. Şeytanların ən qəddarlarının hiyləsini dəf etmək üçün nə deyilir ……………………………………..................... 127
129. Bağışlanma diləmək və tövbə etmək ……………...... 128
130. Təsbihin, təhmidin və təkbirin fəziləti …….................. 129
131. Peyğəmbər (s.a.v.) necə təsbih edərdi ……………... 135
132. Xeyrin bəzi növləri və ən ümumi ədəb qaydaları 135
İstifadə olunmuş ədəbiyyat ……………………………...... 136